...НЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 83 (10450) | 1964 оной апрелиин 7, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ТАСС-ай мэдээсэл

„Космос-28" ниидэhээр

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-28» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1964 оной апрелиин 4-дэ Советскэ Союзда табигдаа. 1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоhон программын ёhоор замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлхын тула хэрэгтэй болохо научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Хэмэл одон замдаа гараад:

— түрүүшээр 90,38 минутын туршада газарые тойрон дабшана.

— газарай нюруунhaa эгээн холынь (апогей) 395 километртэ;

— газарай нюруунhaa эгээн дүтынь (перигей) 209 километртэ;

— экваторhoo 65 градус hөөлжүүгээр ниидэнэ.

Научна аппаратурahaa гадна:

— 19,996 мегагерцын частота дээрэ хүдэлдэг радиопередатчик;

— замыень нариинаар хэмжэхэ радиотүхеэрэлгэ;

— приборнууд болон научна аппаратурын хүдэлмэри тухай мэдээнүүдые газарта дамжуулха радиотелеметрическэ оньhо түхеэрэлгэ хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоhон аппаратура гэмгүй hайнаар хүдэлнэ.

Абтаhан мэдээсэлнүүдые тоололго-согсололгын центр шэнжэлжэ байнхай.

УЛАСХООРОНДЫН КОММУНИС ХҮДЭЛӨӨНЭЙ БАТА ЖАГСААЛТАЙ БАЙХЫН ТҮЛӨӨ КПСС-эй ТЭМСЭЛ ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ 1964 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 14-дэ НҮХЭР М. А. СУСЛОВАЙ ХЭhЭН ЭЛИДХЭЛ

...уга!

...орондо, совет арадта тон ...удха шанартай, хүдөө ажа...өөлгын үндэhэн асуудал... КПСС-эй Центральна Комите... ...ум зүбшэн хэлсэhэн байна. ...а Комитедэй, бүхы пар... ...ы совет арадай бүрин нэгэ ...байhан оршон байдалда ...үнгэржэ байна. Тэрэнэй ...инүүд совет экономикын ...н харгы зам нээжэ үгэхэ, ...хүдөө ажахые хэлбэришэ... ...үгжөөлгэдэ, манай Эхэ оро... ...дбэрилгын хүсэнүүдые hал... ...дуулхын тулада, коммуниз... ...ериально-техническэ үндэhэ ...айгуулгада, совет хүнүүдэй ...ьна болон оюун бодолой ...үдые улам хүсэд дүүрэнээр ...тулада ехэ арга боломжо... ...ээжэ үгэхэ байна.

...ингоо экономикые хүгжөөхэ ...эшэ сусашагүй анхарал орол... ...гахадаа, манай парти бүхы ...ажалшадай урда интерна... ...на уялгаяа дүүргэнэ гээшэ. ...ажахын амжалтануудай ехэ ...ума, совет арадай ажабай... ...им hайн байха тума дэлхэй ...үүшын социалис гүрэнэй ...дэнь улам дээшээ байха, со... ...болон коммунизмын сэдьхэл ...үзэл суртал улам хүсэтэй. Совет арад эсэшэ сусашагүй ...а дэлхэйн социалис байгуу... ...бэхижүүлгэдэ өөрынгөө ху... ...оруулна, империализм болон ...лизмда эсэргүү, социальна ...национальна сүлөөрэлгын тү... ...ы оронуудай арадуудай тэм... ...ам ехэ туhа хүргэнэ, дэм... ...жуулнэ.

...эрсэг дэлхэйн бүхы юртэм... ...дээрэ боложо байгаа револю... ...хүгжэлтэ улам мандаhаар, ...hөөр зандаа. Дэлхэйн со... ...байгуулалтые хүгжөөлгэдэ ...энэ амжалтанууд туйлагдаа. ...ис оронуудта хүдэлмэришэ... ...лөөн бүхэжэнэ. Ази, Африка ...Латиин Америкын арадуудай ...ьна сүлөөрэлгын тэмсэл үр... Империализм болон дайн сэ... ...үсэнүүдтэ орходоо социализм ...эб найрамдалай хүсэ... ...булюу байhаниинь улам ...элирнэ. Дэлхэйн со... ...байгуулалтын, мүн эб ...алда дуратай бүхы бусад ...дэй хамтын оролдолгоор улас... ...ын түгшүүрилтэ байдал за... ...ы hулаpуулагдаа, эб найрам... ...жүүлгэдэ шухала шэнэ ал... ...хагдээ, империалис ээрхэг ...этэгээдүүдэй термоядерна ...эрөөхэ гэhэн hэдэлгэнүүд та... ...агдаа. 1957 ондо, мүн 1960 ...дүү партинуудай зүблөөнүүд ...зохёогдоhон, уласхоорондын ...с хүдэлөөнэй генеральна ха... ...амай бүрин зүб байhые, ма... ...тиин XX ба XXII съезднүүдэй, ...ленинскэ Программын тоб... ...үүд болон заабаринуудай бо... ...сэтэй байhыень дэлхэйн хүг... ...бүхы ябасань бүрин лаблаа. ...лизмын оронуудай, бүхы ...коммунис хүдэлөөнэй туй... ...уд элитэ. Зүгөөр Хитадай ...тиин хүтэлбэрилэгшэдэй hан... ...ябуулгатай дашарамдан, ...ис лагерьта, коммунис хүдэ... ...ехэ бэрхэшээлнүүдэй тохёол... ...байгаа hаань, манай амжал... ...бүришье ехэ байха hэн.

...гай удаpидагшадай зүгhөө ...болон марксистско-ленинскэ ...партинуудтай гаргаhан арсал... ...тухай Центральна Комитедэй ...нэгэнтэ бэшэ мэдээсэгдэ... ...на. Тиигэбэшье, дэлхэйн ком... ...хүдэлөөе hандаргаха гэhэн ехэ ...тохёолдуулаад, хитадай удари... ...эй өөhэдынгөө можо бололгын ...нүүдые улам саашадань үр... ...үүлhэн дээрэhээнь ЦК-гай ...нум энэ асуудалые Пленум ...дахин табиха шухала гэжэ ...

...0 оной Московско зүблөөнhөө ..., КПК-гай удаpидагшадай ...бодол болон ябуулгануудай ху... ...тые шэнжэлэн хаража үзөө hаа, ...ы жэлнүүдтэ хитад удаpидаг... ...тохёолдоhон арсалдаануудаа бо... ...а бэшэ, харин хурсадхажа ...инь харагдана. Дэлхэйн ком... ...хүдэлөөнэй тактическа зарим ...үүдые буруушааhан бэеэрээ, ...хадаа мүнөө үеын шухала ...асуудалнуудаар КПСС болон ...бусад партинуудтай өөhэ... ...арсалдаае улам бүри хурсад... ...садхаhаар, эсэсэй эсэстэ дэл... ...коммунис хүдэлөөнэй ниитэ ...эсэргүүсэн, өөhэдынгөө тус... ...хараа бодол дурадхаhан байна, ...соогоо ехэ үндэhэтэнэй дээ... ...үзэл болон жэжэ буржуазна ...ризм баримталан, Деклараци ...үүлгын гол заабаринуудые ...аhан байна.

...ксизм-ленинизмын гол үндэhэ ...үдые мүнөө үеын эрхэ байдал-да творческоор хэрэглэн, коммунизм болон социализм байгуулха замууд тухай, дэлхэйн социалис байгуулалтын үүргэ тухай, дэлхэйн дайе болюулха арга боломжонууд тухай, социальна элдэб байгуулалтатай оронуудай амгалан тайбанаар зэргэ оршохо тухай, ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын үзэл суртал болон ябуулгатай тэмсэхэ шухала тухай, хүгжэнги капиталис оронуудта, мүн колониализмhaa сүлөөрhэн оронуудта, социализмда дамжан орохо маягууд тухай, аха дүү партинуудай хамтын оролдолгоор хэгдэhэн шэнэ шэнэ сэгнэлтэнүүд болон тобшололнууд — эдэ бүгэдэ хадаа хитад удаpидагшадай зүгhөө буруушаагдана, үнэн дээрээ огто хэрэгсээгдэнэгүй.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хамтаараа зохёоhон Деклараци болон Мэдүүлгые буруушааhан бэеэрээ, КПК-гай удаpидагшад өөhэдынгөө суута «25 пунктые» аха дүү партинуудта дурадхана. Тэдэнэйнь бодото удха юуб гэхэдэ: дэлхэйн хүгжэлтын ябасада социалис байгуулалтын улам бүри ургажа байгаа нүлөөе арсана; капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлые тоонгүйгөөр хандана; социализмын дэлхэйн байгуулалтада, мүн уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе эсэргүү зүрюугээр зорюулна; дотоодын политикада, мүн «хүйтэн дайнай» оршон байдалые үргэлжэлүүлгэдэ авантюризм гаргана; революциин асуудалнууд тушаа зонhoo таhарhан суртал болон буhалгаата үзэл баримтална; коммунис хүдэлөөнэй буруушааhан, ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын арга методүүд болон ёhо гуримуудые хамгаална ба үргэлжэлүүлхые эринэ; коммунис хүдэлөөндэ можо бололгын тэмсэлые зүбтүүлхэ гэжэ hэдэнэ.

Тиимэ болохолоороо хитад удамаршад коммунис хүдэлөөнтэй өөhэдынгөө арсалдаануудые тон ехээр хэтэрүүлжэ, тэдэ арсалдаануудынь үнэн дээрээ гол үндэhэн бүхы асуудалнуудаар арсалдаанууд болотороо hүжэрэнхэй.

Тохёолдоhон арсалдаануудые болюулхаар, КПСС болон бусад олон партинуудтай КПК-гай харилсаануудые hайжаруулхаар эрхэ нүхэсэл байгуулхые оролдоhыень. КПСС-эй ЦК-гай нэгэнтэ бэшэ хүсэл гаргаhыень Пленумдэ хабаалагшад мэдэнэ.

Бидэнэр, мүн тэрэшэлэн марксистско-ленинскэ бусад партинууд элитэ үзэл буляалдалгаяа болюулха гэhэн дурадхалтайгаар КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдтэ нэгэнтэ бэшэ хандаhан байна. Тусхайлбал, 1963 оной октябриин 25-да ба ноябриин 7-до нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэнүүд соо тиимэ дурадхал оруулагдаhан байна. 1963 оной ноябриин эсэстэ КПСС-эй Центральна Комитет Хитадай Компартиин Центральна Комитедтэ бэшэг эльгээhэн юм, тэрээн соо арсалдаануудые болюулхын тулада, СССР КНР хоёрой хоорондохи экономическа, научно-техническэ болон культурна хани харилсаае бэхижүүлхын тулада бодото хэдэ хэдэн хэмжээнүүд дурадхагдаhан байгаа. Энэ бэшэг соогоо КПСС-эй ЦК элитэ үзэл буляалдалгаяа болюулхые дахин дурадхаа hэн. Энэ дурадхалтай зохилдуулан hүүлэй hаранuудта ямар нэгэн үзэл буляалдаатай материалнуудые совет хэблэлэй гаргаагүй байhыень та нүхэд мэдэнэт.

Эдэ алхамуудта хитад удаpидагшад хайшаагаар хандааб? Үндэhэ яhанай дээрэлхүү зангаар хэтэрhэн хитад удаpидатшад ахадүү партинуудай hанал бодолые, уряае хараадаа абаагүй. Тэдэнэр манай үүсхэлhээ арсаад, марксистско-ленинскэ партинуудай хамтаараа зохёоhон хараа бодолдо эсэргүүсэhэн элитэ политическэ тэмсэлэй замда гараа.

КПСС болон марксистско-ленинскэ бусад партинуудта тон бүдүүлигээр добтолhон материалнуудые КНР-эй хэблэл таhалгаряагүйгөөр гаргажа байна. Имагтал 1963 оной октябриин 25-haa хойшо КПК-гай ЦК-гай орган — «Женьминь жибао» газетэдэ тиимэ удхатай хоёр зуу гаран материалнууд хэблэгдэhэн байна. Хитадай организацинууд хардаhан, гүрдэhэн статьянуудые бүхы дэлхэй дээгүүр тараана, хари хэлэнүүд дээрэ радиогоор дамжуулна, тиихэдэ Советдэ эсэргүү олохон статьянууд хэдэн арбаад дахин дабтагдана. Гайхамаар юумэнь юуб гэхэдэ, СССР-тэ, КПСС-тэ харша байхаар хитад хүн зониие идхалга хадаа мүнөө Хитадай Компартиин ЦК-гай ажал ябуулгын гол ехэ талань болонхой. Мүнөө туйлай ехэ идхалгын аппарат хадаа гол түлэб КПСС-ые, Советскэ Союзые муудхаха гэhэн материалнуудые бэлэдхэжэ байдаг болонхой.

КПСС-тэ, бусад марксистско-ленинскэ партинуудта добтолhон бүхы ниитэ шэглэлээрээ, хэтэрhэн аяг аашаараа хитадай идхалгын номнол хадаа советдэ харша, коммунизмда харша хархис империалис этэгээдүүдэй органуудтай аб адлихан боложо байна.

Жэшээнь, 1963 оной июлиин 14-дэ КПСС-эй ЦК-гай бэшэhэн Нээмэл бэшэгтэ «харюунууд» гэжэ нэрлэгдэhэн статьянууд соohoo февралиин 4-дэ «Женьминь жибао» газетэдэ, мүн «Хунци» журналда хэблэгдэhэн статьяе хараад үзэе. «КПСС-эй удаpидагшад — манай үеын туйлай ехэ hандаргагшад мүн» гэhэн нэрэhээнь эхилээд. энэ статья сүмөөрөө КПСС-эй ЦК-да, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ зорюулагдаhан, советдэ харша бузар муухай добтолгонууд болон хардалгануудhaa бүридэнхэй. Тэрэ хадаа коммунистнуудай хоорондохи харилсаануудай юрын ёhо гуримуудтай огто зохилдоногүй, бүхы манай партида, бүхы совед арадта нюурай дайралта болоно. Манай парти хадаа «американска империализмтай, дэлхэйн хархис этэгээдүүдтэй, урбагшадай титын удамаршадтай болон баруунай социал-демокрадуудтай үгэсөөд, аха дүү социалис оронуудта эсэргүүсэн, аха дүү партинуудта эсэргүүсэн бүхы марксистнууд-ленинецүүдтэ эсэргүүсэн, дэлхэйн революционно арадуудта эсэргүүсэн тэмсэжэ байhан» хэбэртэйгээр энэ статья соо ухаангүй муухай баталамжанууд хэлэгдэнэ.

Бүри мэнэ hая хитадай пропаганда гол түлэб КПСС-эй гадаадын политическэ хараа шэглэлдэ добтолдог байhан hаа, харин мүнөө тэрэшэлэн манай дотоодын политикашье сэхэ добтологдодог болоо. КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд бүхы асуудалнуудаар КПСС-эй XX съездын хараа шугамые заабол муудхаха, Сталинда шүтэлгэтэй тэмсэhэн тэмсэлые эндүүрhэн ябадал гэжэ тоолохо, КПСС-эй Программые муушалха гэжэ hэдэлгэ гаргана.

Бүри троцкистнуудай хэрэглэдэг байhан аяг ааша болон арга методүүдые hэргээжэ, хитад удамаршад совет арадые, советскэ коммунистнуудые партиин удаpидагшадта, ороной удаpидагшадта эсэргүүгээр зүрилдүүлхые hэдэнэ. Хэтэрхэдээ хитадай хэблэл болон радио манай партиин Центральна Комитедтэ болон Советскэ правительствада эсэргүүгээр тэмсэхыень совет хүнүүдые уряална.

Энэ ингэхэдээ юун гээшэб? Марксизм-ленинизмын «арюун сэбэр байхын» түлөө тэмсэл гээшэ гү? Бэшэ даа, энэ хадаа компартинуудай хоорондохи хани харилсаануудай юрын ёhо гуримуудhaa бүрин арсаhан арсалта, социалис оронуудай хоорондохи харилсаануудай марксистско-ленинскэ ёhо гуримуудhaa арсалта, советизмдэ сэхэ харша хараа шугамда дамжан оролго мүн.

КПК-гай удаpидагшад үзэл суртал талаар ябуулгануудаараа хизаарлахаяа болёо. Тэдэнэр үзэл сурталайнгаа арсалдаануудые гүрэн хоорондын харилсаануудта, социалис оронууд болон коммунис партинуудай бодото политикада гаргадаг болоо. Социалис хани харилсаанай нэгэдэнхэй ба жагсанхай байдалые hулаpуулхые hэдэжэ, КПК-гай удаpидагшад социалис оронуудай хоорондохи экономическа болон политическэ харилсаануудые таhалдуулха, уласхоорондын хэмжээн дээрэ тэдэнэй ябуулгануудта hандарал оруулха hанаатайгаар элдэб бүриин аяг аашануудые болон мэхэ гохонуудые гаргана. hүүлэй үедэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ хитад удаpидагшадай hандаралгын хорото ябуулганууд эрид ехээр эдэбхижээ. Мүнөө Пекин хадаа коммунис партинуудые hандаргаха, марксизм-ленинизмдэ харша можонууд болон бүлэглэлнүүдые байгуулха хараа бодолтой байhандань hэжэг байхагүй.

КПК-гай удаpидагшадай hандаралгын ябуулгануудые хэhэн дээрэhээнь уласхоорондын хүдэлөөндэ тохёолдоhон хэрэгүүдэй бодото байдал иимэ байнал даа, нүхэдүүд.

Марксизм-ленинизмын хараа бодолнуудhaa арсаhанаа далдалха hанаатайгаар hүүлэй үедэ хитад ажал ябуулагшад элдэб аяг аашануудые ехээр гаргана, өөhэдынгөө уг зорилго болон hанаашалгануудые далдална, «революционно hанаатай» «зоримгой», «эрид шууд» байhан тухайгаа хашаргүйгөөр шашалдана. Зүгөөр саашадаа үйлэ хэрэгүүдэй гүнзэгырхэ тума, хитадай пропагандын аяг аашануудай хэтэрхэ тума, марксизм-ленинизмтэй, дэлхэйн социализмын аша хэрэгүүдтэй хитадай удаpидагшадай бодото хэрэгүүдэй огто зохихогүй байhаниинь улам бүри элирнэ. Хэтэрхы революционно үгэнүүд болон уряануудаар бэеэ далдалhан бэеэрээ, КПК-гай удаpидагшад мүнөө империалистнуудта эсэргүү бэшэ, харин ехэнхидээ КПСС-тэ эсэргүүсэн, бусад марксистско-ленинскэ партинуудта эсэргүүсэн гол ехэ зэбсэгээ зорюулаад, дэлхэйн социализмын туйлалтануудта галзуу ехэ добтолго хэжэ байhаниинь улам бүри элиржэ байна.

Зүгөөр, хитад удаpидагшад хадаа социалис хани харилсаанай нэгэдэлтэй ба жагсаалтай байхаар эрмэлзэжэ байhан тухайгаа мүнөөшье шашалдана. Теэд тэдэнэй хэрэгүүдынь эдэ үгэнүүдтэйгээ огто зохилдоногүй.

Тэдэнэр хадаа нэгэдэлтэй байха тухай шашалданад, теэд тэдэнэй бүхы ябуулгануудынь тад ондоо уг зорилготой: социалис лагериие бутаруулха ба hандаргаха, социалис хани харилсаанай арадуудые нэгэдүүлжэ, жагсаажа байhан үзэл сурталай үндэhэ hууринууд болон эмхидхэлэй-политическэ гол ёhо гуримуудые таhалдуулха гэhэн зорилготой. Тэдэнэр хадаа социалис оронуудта «хитад ёhоной» социализм, дотоодын болон гадаадын политикын баримтагүй хубхай хараа шэглэл, ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын үзэл суртал болон практика баадхаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Хитад удаpидагшад болбол уласхоорондын коммунис хүдэлөөе «бүхэжүүлхэ», тэрэниие «мүнөөнэй ревизионизмhaa» «сэбэрлэхэ» ба «шэнэ үндэhэ hуури дээрэ» нэгэдүүлхэ хүсэлэнтэй байhан тухайгаа хашаргүйгөөр шашана. Зүгөөр КПК-гай удаpидагшадай бодото уг зорилгонь юуб гэхэдэ, элдэб янзын политическэ хаядаhануудые—коммунизмда урбагшадые, анархистнуудые, троцкистнуудые — хэрэглэжэ, коммунистнуудай жагсамал фронтые hандаргаха, коммунис хүдэлөөндэ эсэргүүсэн, хитад шэглэлтэй можонууд болон бүлэглэлнүүдэй нэгэдэл бии болгохо, компартинуудые өөрынгөө нүлөөдэ оруулха hанаатай.

Хитад удаpидагшад хадаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй эгээл найдамтай ба шалгарhан ханинар бидэнэр гээшэбди гэжэ байжа шашалдадаг. Зүгөөр энээндэнь этигэhэн хүн гүнзэгы ехэ мэхэдэ орохо байна. КПК-гай удаpидагшадай hанаашалгань юуб гэхэдэ, өөhэдынгөө баримтагүй хооhон үзэл болон арга методүүдые Ази, Африка болон Латиин Америкын оронуудта баадхаха, үндэhэ яhанай шэнжэ баримталан, арадуудые бэе бэстэйнь зүрилдүүлхэ, национально-сүлөөрэлгын болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хоорондохи холбооe таhалдуулха гэhэн hанаашалгатай. Энэнь национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе имагтал буруутуулха ба hулаpуулха байна бшуу.

hүүлэй үедэ хитадай удаpидагшад хадаа эб найрамдалай бодото тала баригшад гээшэбди, элдэб социально-экономическа байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө шударгыгаар тэмсэгшэд гээшэбди гэжэ байжа хэлэнэд. Теэд энээндэнь хэн этигэхэ юм? Карибска кризисэй боложо байhан үдэрнүүдтэ hүйдхэлтэ хараа бодолнуудаараа, гурбан оршон байдалда ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай Московско хэлсээндэ гараа табихаяа арсаhанаараа, Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые хардажа муудхаха гэhэн саг үргэлжынгөө эрмэлзэлгээрээ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hулаpуулхын түлөө тэмсэхэ дурагүй байhанаа, баримтагүй хубхай политика ябуулхын тулада таарамжатай байхаар «хүйтэн дайнай» оршон байдал зандань байлгаха гэhэн эрмэлзэлгээ бүхы дэлхэйн урда харуулаа.

КПК-гай ЦК-гай удаpидагшадай ехэ дуратайгаар шашалдадаг дэлхэйн революциин аша хэрэгүүд тухай, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэл тухай бүхы шашалдаануудынь үнэн дээрээ коммунис болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе өөhэдынгөө ехэ үндэhэтэнэй, хара амяа хараhан аша хэрэгүүдтэ заабол зорюулха гэhэн хитад удаpидагшадай гол ехэ стратегическэ заабариие ниитын hанал бодолhoo, коммунистнуудhaa далдалха гэhэн зорилготой. Эгээл иимэ зорилготойгоор пролетарска интернационализмын гол үндэhэ ёhонууд бүдүүлигээр хазагайруулагдана. Эгээл иимэ зорилготойгоор марксистско-ленинскэ hургаал хубилгагдана ба хазагайруулагдана. Эгээл иимэ зорилготойгоор жэжэ буржуазна национализмын муу муухай заншалнууд, эгээл hэшхэл үнгэгүй шашалдаа болон хардалга гүрдэлгэ хэрэглэгдэнэ.

КПК-гай удаpидагшадай hандаралгын ябуулга хэжэ байhан дээрэhээ, тэдэнэй зүгhөө уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе буруутуулха гэhэн hэдэлгын шангадаhан дээрэhээ, хитадай теоретигүүд яахадаа буруу харгыда оробо гээшэб, хитадай удаpидагшадай hандаралгын ябуулгань ямар хойшолонгуудта хүргэжэ болохоб гэжэ гүнзэгыгөөр ухамайлан үзэхэ тон шухала болоо.

I.

Социализмын дэлхэйн байгуулалтын үүргэ тухай асуудалда хоёр ондоогоор хандадаг ябадал

Дэлхэйн хоёрдохи дайнhaa хойшо дэлхэй дээрэ болоhон үндэhэн хубилалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ социализмын байгуулалтын мүндэлhэн, хүгжэн дэлгэрhэн ябадалтай түбхын түрүүн холбоотой байна. Социалис хани нэгэдэлэй оронууд —мүнөө сагай бүхы революционно хүсэнүүдэй гол тулгуури, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал мандуулха хэрэгэй бата түшэг мүн. Дэлхэйн социализмын ба дэлхэйн империализмын хоорондохи тэмсэл манай үе сагай гол удха, дэлхэй дээрэхи ангиин тэмсэлэй гол зүйл болоно.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд марксизм-ленинизмын энэ тон шухала заабариие нэгэ үе мэдэрэн баримталдаг байhан. Гэхэ зуура, hүүлэй үедэ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе социалис байгуулалтада, капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ зүришүүлэн табина, империализмда эсэргүү тэмсэлдэхи гол хүсэн гэжэ тэрэниие соносхоно, мүнөө сагай революционно хүсэнүүдэй нэгэдэлые hандаан hулаpуулна. Мүнөө сагай дэлхэйн зүришэлдөөнүүдэй түб газарынь, «дэлхэйн революциин хүсэгэ шуурганай гол зононь Азиин, Африкын, Латиин Америкын үргэн ехэ нюгаг оронууд болоно» гэжэ КПК-гай ЦК-гай 1963 оной июниин 14-нэй бэшэг соо сэхэ баталан хэлэгдэнэ.

«Ази, Африка ба Латиин Америкэдэхи национально-сүлөөрэлгын революци мүнөө империализмда сэхэ сохилто хэжэ байгаа эгээн шухала хүсэн болоно» гэжэ «Жэньминь жибао» ба «Хунциин» 1963 оной октябриин 22-ой редакционно статья соо хэлэгдэнхэй.

Хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ үүргэ тухай марксис hургаал тэрээн соонь бүдүүлигээр хазагайруулагдана, хүгжэнги капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй удха шанар бага болгогдоно. Дэлхэйн социалис байгуулалта тушаа хэлэбэл, энэ хадаа бүхы дэлхэйн дарлагдаhан нацинууд болон арадуудай революциие дэмжэхэ ба хүгжөөхэ «түшэгтэ баазын» үүргэ дүүргэхэ гэжэ Хитадай теоретигүүд тоолодог байна. Иимэ хараа бодол социалис байгуулалтада, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэшье, уласхоорондын пролетариадай тэмсэлэй агууехэ хэрэгтэ хохидол ушаруулха байhан тухайдань хэлэлтэшьегүй.

Хитадай теоретигүүдэй баримталдаг үзэл бодолой ёhoop хадаа дэлхэйн социалис байгуулалта дэлхэйдэхи хүгжэлтын дабшалтада бүри ехэ шиидхэхы нүлөө үзүүлхэгүйhөө байтагай, мүн империализмда эсэргүү олониитын революционно тэмсэлдэ бэеэ даahан үүргэшье дүүргэдэггүй болоно.

Дэлхэй дээрэ бүридэн мандаhан социализмын байгуулалтын үүргэ ба удха шанарые иигэжэ тайлбарилдагынь дэлхэйдэхи хүсэнүүдэй хубаарhан бодото байдалда таарагүй, 1960 ондо ахадүү партинуудай Мэдүүлгэ соо хэлэгдэhэн тобшололнуудта сэхэ зүришэнэ.

Социализмын ба капитализмын хоорондохи зүришэлдөөн мүнөө сагай дэлхэйн хүгжэлтын үндэhэ hуури болоно гэжэ В. И. Ленин хэлэhэн юм. Тэрэ иигэжэ бэшэhэн байгаа: «...арадуудай хоорондын харилсаанууд, гүрэнүүдэй бүхы дэлхэйн байгууламжа хадаа совет хүдэлөөндэ, Советскэ Росси түрүүтэй совет гүрэнүүдтэ эсэргүү империалис нацинуудай багахан бүлэгэй тэмсэлээр тодорхойлогдоно. Хэрбээ энэ ушарые анхаралhaa алдаа hаа, дэлхэйн эгээн холын булан тохой тухайшье хэлэгдээ hаань, национальна гү, али колониальна нэгэшье асуудал зүбөөр табижа шадахагүйбди. Энэл хараа бодолые үндэhэ болгон, болбосоронги ба мүн гээгдэнгишье оронуудтахи коммунис партинуудаар политическэ асуудалнууд зүб табигдажа, шиидхэгдэжэ шадагдаха» (Зохёолнуудай 31-дэхи том, 216-дахи хуудаhан).

Иигэжэ Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ бэшэгдэhэн юм. Мүнөө сагта, гансахан социалис гүрэн бэшэ, харин социализмын хүсэн түгэс лагериин бүридэн мандаад байхадань, «арадуудай хоорондын харилсаанууд»-та», «гүрэнүүдэй бүхы дэлхэйдэхи байгууламжада, эсэстээ дэлхэйн революционно хүдэлөөндэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөн айхабтар ехэ болоо.

Марксистнууд-ленинецүүд национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе айхабтар ехэ удха шанартайда тоолохо зуураа, мүнөө сагтахи хүн түрэлтэнэй обществын түүхэтэ хүгжэлтын гол удхые. гол шэглэлые, гол онсо зүйлые дэлхэйн социалис байгуулалта, империализмда эсэргүү, обществые социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулхын түлөө тэмсэжэ байгаа хүсэнүүд тодорхойлно гэжэ тоолоно. Эгээл hайн эмхидхэлтэй ангиин хүсэнүүд, капитализмын үхэлэй нүхэ малтагшад мүн гэжэ манай багшанарай—Маркс, Энгельс болон Ленинэй зааhан, мүнөө сагай обществын эгээл түрүү анги бологшо хүдэлмэришэн ангиин гол олонхинь имагтал энэ плацдарм дээрэ түбхын түрүүн хамтаран жагсанхай байна.

Социалис оронууд дэлхэйн революционно хүдэлөөндэ тон шухала үүргэ дүүргэнэ. Энэнь юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, эдэ оронуудай хүдэлмэришэн анги, ажалшад социальна зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэнэ, дарлалта ба мүлжэлтэгүй шэнэ общество байгуулжа байна, энэнэйл тулада революци хэхээ арадууд жагсан бодоно бшуу. Социалис оронууд социализм болон коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулжа, ниитын ажал ябуулгын шиидхэхы оршом соо — материальна үйлэдбэриин оршом соо империализмда эсэргүү сохилтонуудые удаа дараалан хэнэ. Ажахын байгуулалтын, ажалшадай байдалые улам hайжаруулгын талаар, демократи хүгжөөлгын, гүрэниие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ олониитын хабаадалгын талаар социалис гүрэнүүдэй туйлаhан амжалтануудые харахадаа, ажалшан арадай үндэhэн хэрэгламжые имагтал социализмын замаар хангажа шадагдаха байhандань капиталис оронуудай хүдэлмэришэд болон таряашад этигэн үнэншэнэ. Эдэ бүтэдэ хадаа олониитын революционно эдэбхи зориг бадаруулна, капиталис байгуулалтада эсэргүү, социальна ба национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлдэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадаха ябадалдань туhа дүхэм болоно.

Хоёрдохёор, империализмын ээрхэг түримхэй контрреволюционно hанаашалгада сэхэ шууд эсэргүүсэдэг хүсэн болохо социалис гүрэнүүдэй үүргэ саашадаа бүри ехэ боложо байнхай. Уласхоорондын хархис ба ээрхэг түримхэй этэгээдүүдэй гол хүсые Советскэ Союзай, бүхы социалис хани нүхэсэлгэ оронуудай түгэлдэр хүсэнэй хам барьяад байhан оршон байдалда колониальна оронуудай ажалша зон ба арадууд империализмда, дотоодын хархис ябуулгада эсэргүү тэмсэхэ тон таатай зохид арга боломжонуудтай болонхой. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ уласхоорондын байдалай хүгжэhые адаглаhан хүн бүхэн капиталай оронуудтахи революционно тэмсэлэй амжалтанууд, национально-сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй илалтанууд болон дэлхэйн социалис байгуулалтын түгэлдэр хүсэнэй ургалтын хоорондоо тон нягта холбоотой байhыень харангүй байха арганьгүй.

Бүхы дэлхэйн оршон соо капитализмые илаха ябадал имагтал дэлхэйн социалис байгуулалтын, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хамтын хүсэлэлгөөр туйлагдажа шадагдаха. Эдэ хүсэнүүдэй алинииньшье империализмда эсэргүү тэмсэлдэ өөрынгөө хубитые оруулна. Гэхэ зуура, дэлхэйн политикын, бүхы обществын хүгжэлтын гол зүйлынь — империализмда эсэргүү дэлхэйн социалис байгуулалтын тэмсэл болоно.

Бүхы дэлхэй дээрэ ниитын шэнэ байгуулалтын илалта туйлаха агууехэ хэрэгтэ дэлхэйн социалис байгуулалтын тон шухала, улам шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг, дүүргэхэ ёhотойшье байhандань марксистнууд-ленинецүүдтэ hэжэг түрэхэ ёhогүй. Социализмын оронуудай түүхэтэ үүргэнь обществын хүгжэлтын объективнэ ёhо гуримуудhaa, социализмын илаhан оронуудай зүгhөө бүхы социалис хүсэнүүдые, мүн дэлхэйн хамаг түрүү хүсэнүүдые толгойлон дабшажа байhан мүнөөнэй арсашагүй баримтаhaa эшэ үндэhэтэй. Эдэ хүсэнүүд обществоёо хүгжөөхэ замдань бүхы хүн түрэлтэндэ зам заагша одон байхаhaa гадна, мүн марксистско-ленинскэ суртал бодолой нэбтэрэн бэелhэн түгэлдэр хүсэн, хүн түрэлтэнэй ажал ябуулгын шиидхэхы оршом соо — материальна үйлэдбэриин оршом соо тэмсэн, капитализмые үйдэлдэжэ байгаа хүсэн болоно.

Бүхы баримтанууд дээрэhээ харахада, социализмын оронууд капиталис оронуудые түүхэтэ богонихон болзор соо экономикын талааршье ахижа гараха аргатай байна. 1962 ондо социалис оронуудтахи промышленна үйлэдбэриин хэмжээн энэл территори дээрэхи 1937 оной үйлэдбэриин хэм хэмжээнтэй жэшэбэл, 8 дахин тухай нэмэхэдэнь, харин капиталис оронуудта — миил 2,6 дахин нэмээ. Мүнөө дэлхэйн социалис байгуулалта капитализмтай урилдаhан экономическа мүрысөөнэй шэнэ шатада гараа. 1950 ондо дэлхэйн промышленна үйлэдбэридэ социализмын оронуудай эзэлдэг хубинь табанай нэгэн шахуу байгаа hаа, харин мүнөө тэрэмнай турбанай нэгэнhээ дээшэ болонхой.

Социалис оронуудай коммунистнарай интернациональна уялга юуб гэхэдэ, шэнэ общество амжалтатай, hайнаар байгуулха, экономико хүгжөөхэ, ороноо хамгаалха хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ, социалис лагериие улам нягтаар жагсаалха, бодото дээрэ бэелүүлгэдэжэ байгаа социализмын суртал бодолнуудай бүхы ажалшадта үдэр бүри улам hайшаалтай болохо ябадал туйлаха шухала. Мүнөө сагта социализмын hайн шанарнуудые гансахан теоретическэ зохёолнуудаар бэшэ, харин түбхын түрүүндэ ажал хэрэгээр, шэнэ общество байгуулха зорилгонуудые коммунистнуудай хэр шиидхэн бэелүүлжэ байhаарнь сэгнэнэ. Хэрбээ энэ зорилгоёо hайнаар шиидхээ hаамнай, бусад оронуудта социализмын түлөө ябуулагдажа байгаа тэмсэлдэнь айхабтар ехэ дэмжэлгэ болохо байна. Хэрбээ муугаар шиидхээ hаамнай—энэ тэмсэлдэ хохидол ушаруулха.

Социализмын оронууд дэлхэйн революциин хүгжэлтэдэ ажахынгаа амжалтануудаар гол нүлөө үзүүлхэ гэhэн Ленинэй тобшололдо КПК-гэй хүтэлбэрилэгшэд ямараар ханданаб? Эдэнэр дэлхэйн экономическа мүрысөө хэхые хүсэнэ гү?

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд хэрэг ушарай гол удхые хазагайруулан, иигэжэ баталхые hэдэнэ гэбэл, экономическа мүрысөөн хадаа «дарлагдаhан арадууд болон нацинуудай тэмсэл ябуулhанай, революци хэхээр жагсан бодоhоной хэрэггүй...» гэhэн удхатай, «hанаагаа зобонгүй хүлеэхэ, үйлэдбэрилгын ба ажана байдалай талаар эгээн хүгжэнги капиталис ороние Советскэ Союзай ахижа гаратар хүлеэхэл хэрэгтэй болоно...» гэхэ hанаатай.

Амгалан ёhоной экономическа мүрысөөн «өөрыгөө сүлөөрүүлхын түлөө тэмсэгшэ элдэб оронуудай арадуудай тэмсэлые hэлгэжэ болохо тэhэн, экономическа мүрысөөнэй талаар социализмын туйлаhан илалтанууд капитализмын «зүндөө» хосорхо ябадалда хүртэхэ, ангиин ба национально-сүлөөрэлгын тэмсэл хэхэ шухалашалhaa арадуудые сүлөөлхэ хэбэртэйгээр баталан хэлэхэ гэhэн бодол нэгэшье марксист-ленинецэй толгойдо орохогүй. Иимэ хооhон шашалдаанууд хоёр ондоо байгуулалтын экономическа мүрысөөнэй удха бодолые муушалхын тула Пекинhээ зорюуталан тараагдана. Үнэндөө, экономическа мүрысөөнэй талаар социализмын туйлаhан илалтануудай зориг бадаруулагша революционно удха шанарынь ажалшадай ангиин тэмсэлые урмашуулан дэмжэhэн ябадал болоно, тэдэниие социализмын түлөө ушар ёhо мэдэхэ тэмсэлшэд болгоно гэжэл марксистнууд-ленинецүүд тоолодог байха юм. Амгалан ёhоной экономи-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

НҮХЭР М. А. СУСЛОВАЙ ЭЛИДХЭЛ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

ческа мурысөөн олониитые миин хүлеэгээд hууха ябадалда хүргэдэггүй, харин тэдэнэй революционно эдэбхи үүсхэл бадаруулдаг байна. Энээниие империалистнууд hайн мэдэнэ, тэдэнэр социалис оронуудай хүгжэлтэдэхи амжалтануудhаа айна, эдэ оронуудай урагшаа дабшалгые hаатуулха гэжэ оролдоно.

Нүхэдүүд, амгалан ёhоной экономическа мурысөөнэй асуудал өөрынгөө үг удхаар гансашье экономическэ бэшэ байhыень харана бэзэт. Энээн дотор политическэ гүн гүнзэгы удха оронхой: капитализмые экономическа талаар илажа, империализмда эсэргүү тэмсэгшэ бүхы революционно хүсэнүүдэй тэмсэлые ехээр хүнгэдхэхэ гэhэн зорилготой. Тиихэдээ политическа асуудал болоно бшуу.

СССР-эй, бүхы дэлхэйн социалис хани нэгэдэлэй экономическа болон өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, революционно хүдэлөөндэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөе бүри ехэ болгохо ябадалые манай парти өөрынгөө гол зорилгодо тоолоно. Манай орон дотор ниитын эгээн үнэн hайхан байгуулалта — коммунизм байгуулха гэhэн КПСС-эй Программа бэелүүлэгдэжэ зорюулагдаhан хараа шугамые саашадаашье хэлбэришэгүй, сэхэ шууд бэелүүлхэ байхабди. Коммунизм байгуулха гээшэ интернациональна уялгаа дүүргэхэ хэрэгтэ совет арадай оруулhан асари ехэ хубита болоно. Энэ замые агуу(ехэ) Ленин тодорхойлон заажа үгэhэн байна. Ленинэй хараалhан энэ замhаа бидэниие хэншье, хэзээшье хадуурулжа шадахагүй. **(Альга ташалга).**

Социалис оронууд капитализмтай мурысэhэн экономическа мурысөөнэй илахын тула өөр өөрын орон доторхи, мүн бүхы дэлхэйн социалис байгуулалтын оршон соохи социализмын үлэмжэ ехэ арга боломжонуудые hайнаар хэрэглэхэ ёhотой. Энэмнай бодото дээрээ ямар ушартайб гэхэдэ, бүхы социалис оронуудай хоорондын политическэ, мүн алишье талада ашатай экономическа холбооё үргэн ехээр хүгжөөхэ, тэрэшэлэн эдэнэй хоорондын соёл культурын, эрдэм ухаанай ба техническэ харилсаае батадхан бэхижүүлхэ шухала байна. КПСС-эй ба бусад ахадүү партинуудай ажал ябуулгань эгээл энэ шэглэлээр хүгжөөгдэдэг байгаа, хүгжөөгдэжэ байнхай.

Тиин гэhээ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд дэлхэйн социалис байгуулалтын нэгэдэл бэхижүүлгые шухалада бододоггүйгөө hүүлэй хэдэн жэлэй туршада харуулжа байна. КНР өөрынгөө ябуулгые социалис хани нэгэдэлэй бусад оронуудтай харуулан эрхилхээ болихоhоо гадна, мүн мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ социалис оронуудай зүбшэлэн бэелүүлдэг хараа шугамда эсэргүү тэмсэл ябуулжа байна. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд социалис хани нүхэдэлэй үндэhэ hуурине hуларуулан үүдхэхэ хараа шугам сэхэ баримталан, социалис оронуудтай, илангаяа Экономическа Харилсан Туhалалсалгын Соведэй оронуудтай, түүшын зэлжээндэ Советскэ Союзтай экономическа холбоогоо hуладхулха замда оронхой. 1962 ондо СЭВ-эй оронуудтай КНР-эй хэдэг худалдаа наймаанай эрьесэ 1959 онойхиhоо 2,8 дахин бага болоhон, харин 1963 ондо үшөө 20 шахуу процентээр хороhон байгаа.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд социализмын оронуудай — Экономическа Харилсан Туhалалсалгын Соведтэ хабаадагшадай хоорондын экономическа холбооё муу болгохо hанаатай юуса далдагүй номнол хэнэ, энэнь тэдэнэй hандаргахы зорилгонуудта харюусадаг байгаа хаш. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд социалис оронуудай арадуудай эбыень таhалха гэжэ hэдэхэдээ, империалис номнолой худал хуурмаг үгэ хүүр хэрэглэхэhээ, хардалга, гүрдэлгэ хэхэhээ тунхаринагүй. Советскэ Союз тухай гү, али ондоо социалис орон тухай ямар нэгэн худал хуурмаг юумэнэй буржуазна хэблэлдэ гарамсаарнь, тэрэ хардалга, гүрдэлгые Хитадай номнолшод дары дэмжэжэ ородог байна.

Социалис оронуудай коммунис партинууд нэгэ хүндэ шүтэн hүгэдэлгын хойшолонгуудые усадхан, пролетарска интернационализмын ленинскэ гол ёhонуудые үндэhэ болгон, аха дүү оронуудай хоорондын харилсаае бэхижүүлхэ үндэhэ hуурине сэбэрлэhэн байха юм. Социалис орон бүхэнэй бэеэ даанхай, үлөөтэ байдалые бэхижүүлхэ гээшэ бүхы социалис байгуулалтын үргэлжэ дээрээ хүгжэхэ зайлашагүй шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Энээнгүйгөөр нацинуудай үнэхөөрөө hайн дуранай, бата бэхи холбоо барисаан бэелүүлэгдэжэ шадагдахагүй. КПСС-эй XX съездын хараа шугамые социализмын оронуудай хоорондохи харилсаанай саашадаа хүгжэхэ имагта зүб ленинскэ шэглэл мүн гэжэ ахадүү партинууд hайшаан абаhан байна.

Гэхэ зуура, энэ хараа шугам Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэ таарагүй байшоо. Багсаахада, тэдэнэр өөрынгөө хубиин эдлүүрэдэ байhан шэнгеэр социалис хани нэгэдэл доро эзэрхэхэ, бусад оронуудта өөрынгөө дура хүсэл баадхаха, партинууд болон арадуудые өөhэдынгөө дура зоргоор социализмда оруулха гү, али тэрээнhээ «гаргажа» болохо эрхэ байдал баадхан дурадхаха hанаатай хаш.

Югослави тушаа КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй ямараар хандадаг байhыень хараад үзэе. Бүри 1955—1956 онуудта Хитадай хүтэлбэрилэгшэд ФНРЮ-дахи социалис байгуулалтын амжалтануудые үндэр ехээр сэгнэдэг байhан. 1957 оной намар хитад-югославиин хани барисаанда зорюулагдаhан статья соогоо «Жэньминь жибао» газетэ: «Манай оронуудай арадууд социализмын замаар урагшаа дабшажа ябана» гэжэ бэшэhэн юм. «...Югослави социализм байгуулгын талаар ехэ амжалтануудые туйлана» гэжэ тэрэл газетэ мэдүүлээ hэн. Оройдоо 5—6 жэлэй урда тээ Югославидахи ниитын-политическэ байгуулалтын шэнжые Хитадта иигэжэ сэгнэдэг байhан. Харин мүнөө тэндэ Югослави тухай тон ондоо юумэ хэлэдэг, бэшэдэг болонхой. Югославида «буржуазин диктатура, тэрэ мүртөө тон бүдүүлиг фашис диктатура бии», Югослави хадаа «американска империализмын тусгаар шэглэлтэй контрреволюционно отряд болоно...» гэжэ тэрэл «Жэньминь жибао» газетэ мүнөө баталан бэшэнэ.

Югославида юун ушараа гээшэб гэжэ асуумаар байна. Энэ ороной социально-экономическа, политическэ байдалдахи ямар баримтанууд, ямар ябуулганууд иигэжэ өөрынгөө сэгнэлтые эрид хубилгаха эрхэ Хитадай теоретигүүдтэ олгооб? Тиимэ баримтанууд, тиимэ ябуулганууд байгаагүй, байнашьегүй. Хэрбээ ганса өөрын хараа бодол баримталангүй, харин объективнэ ёhонуудые, марксизм-ленинизмын hургаалые үндэhэ болгобол, Югославиин социалис орон байhые, Югославида социализмын хараа шэглэлэй улам бэхижэжэ байhые арсахын аргагүй. Үнэндөө, 1958 ондо промышленностьдахи социалис hалбаринь 100 процент, хүдөө ажахыда 6 процент, худалдаа наймаанда 97 процент болодог байhан hаа, харин мүнөө, Югославидахи социалис байгуулалтын амжалтануудые Хитадай хэблэлэй магтаhанhаа хойшо хэдэхэн жэлэй үнгэрhэнэй hүүлээр, Югославиин промышленностьдахи социалис hалбари уданайхяараал 100 процент, хүдөө ажахын талаар 6 бэшэ, харин 15 процент, худалдаа наймаанай талаар 97 бэшэ, харин үргэлжэдөө 100 процент болонхой. Эдэ бүхы баримтануудhаа харахада, Югославиин экономико социалис гүрэнэй экономикын гуримаар хүгжэжэ байна.

Хэрбээ сагаан юумые хара гээгүй hаа, харин үнэн зүбөөр харабал, эб найрамдалай, амгалан ёhоор зэргэ оршохын түлөө, буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө, ядерна зэбсэг хорижолхын, ООН-до КНР-эй түлөөлэгдэхэ хуулита эрхые hэргээхын түлөө, мүн ондоошье асуудалнуудаар бүхы дэлхэй дээрэ бусад социалис гүрэнүүдтэй хамта Югославиин тэмсэжэ байhые харангүй байхын аргагүй.

Теэд Хитадай хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүхы үзэгдэлнүүдые юундэ обёорногүйб? Юундэ мүнөө тэдэнэр оронинень фашис гэжэ нэрлэн, баатар габьяата югослав арадые доромжолноб? Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэ иимэ асуудал нэгэнтэ бэшэ табиhан байхабди, теэд ямар нэгэн тодорхой тайлбари тэдэнhээ дуулаагүйбди.

СКЮ-гэй алдуу гаргаhан дээрэhээ Югославидахи революционно туйлалтанууд аюулда оруулагдаа гэжэ 1960 ондо ахадүү партинуудай Мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй гээд Хитадай хүтэлбэрилэгшэд дурдана. Теэд, нэгэдэхеэр, тэрэ Мэдүүлгэhээ харахада, тиихэ үедэшье Югославида революционно, социалис туйлалтануудай бии байhаниинь тэндэ буруушаагдаагүй, харин лаблан баталагдаhан, мүн хоёрдохёор, хойшонхи жэлнүүдэй байдалhаа харахада, Югославидахи социализмын хараа шэглэл нилээд бэхижэhэн байна. Энээниинь hайшаангүй байхын аргагүй.

Бидэнэр, совет коммунистнууд, Югославитай харилсаагаа hайжаруулхые оролдоходоо, энэмнай социализмын аша туhада харюусаха гэжэ батаар этигэхэ зуураа, коммунис хүдэлөөнэй ба Югославиин коммунистнуудай Союзай хоорондо бии байгаа суртал бодолой арсалдаануудые оройдоошье нюунагүйбди. Энээн тухай югослав нүхэдтэ сэхэ хэлээ hэмди. Арсалдаанай бии байhаниинь Югославиие социализмhаа «гаргаха» үндэhэ баримта яашье болохогүй гэжэ тоолонобди. Өөрын дура зоргоор болонжо, ганса өөрынгөө хараа бодол баримталан, тэрэ мүртөө баримтануудые hүйбуулха, хазагайруулха мэтээр, али нэгэн арадай социализмда орохые зүбшөөрхэ гү, али хорижо болохогүй ха юм. Теэд Хитадай хүтэлбэрилэгшэд тиимэл юумэ хэхые hэдэнэ.

Социалис гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанай талаар «дээдэ зэргын хахалан шиидхэгшэ» болохо, ямар орон социалис бэ, ямарынь социалис бэшэб гэжэ шиидхэхэ эрхэ өөртөө олгохо гэhэн Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй эрилтэнь Югославиин жэшээ дээрэhээ илангаяа элеэр харагдана. Эдэнэр мүнөө бодото баримтые анхаралдаа абангүй, Югославиие социализмhаа «гаргаба» гэлэй. Бусад социалис оронууд тушаа иимэ юумэ хэхэ гэhэн бодол КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй толгойдо үглөөдэр орохо байха. Иигэжэ ганса өөрын хараа бодол баримталха, зоргоороо аашалха ябадал марксизм-ленинизмтэй ямар-нэгэн холбоотой аал? Социалис оронуудай нэгэдэл болон бата жагсаал бэхижүүлгын аша туhые оройдоо хэрэгсээдэггүй хүнүүд лэ иимэ юумэ хэжэ болохо байна.

Үгышье hаа, албанска асуудал гэдэгые жэшээ болгон абаад үзэе. Энээн тухай ЦК-гай гэшүүдтэ, манай бүхы партида нэгэнтэ бэшэ мэдээсэгдэhэн байха. 1960 онhоо хойшо Албаниин ажалай партиин хүтэлбэрилэгшэд манай зүгhөө оройдоо шалтагаалангүй, политическэ хараа шугамаа хубилгаад, КПСС-тэ, бусад ахадүү партинуудта эсэргүү харша ябуулгын замда ороhон байна. Албаниин Арадай Республикын правительство Советскэ Союзтай, бусад олонхи социалис оронуудтай политическэ, экономическа, сэрэгэй харилсаа холбоогоо таhалhан жэшээтэй.

Ходжа, Шеху гэгшэдэй антисоветскэ ябуулгануудынь юун дээрэhээ болооб гэжэ мэдэхэнь түрүүшээр бэрхэтэй байгаа. Гэбэшье, Албаниин удамаршадай хүнэй хэлээр хэлэдэгынь, Пекиндэ бэлэhэн, хэлэhэн юумые тэрэл зангаарнь дабтадагынь улам саашаа бүри эли болоо.

Хитад Албани хоёрой холбоорилдоон тушаан болоhон ябадал бэшэ. Энэнь КПСС-эй XX съездын ленинскэ хараа шугамда эсэргүүсэлгэhээ үндэhэлэн, Сталинда шүтэн hүгэдэлгын хойшолонгуудые усадхаха ябадалда харшаар хандаhанhаа үндэhэлэн бии болоhон байха. Хитадтахидал адляар, нэгэ хүндэ шүтэн hүгэдэлгые Албаниин хүтэлбэрилэгшэдэй үмэглэн хамгаалдагынь юунтэй холбоотойб гэхэдэ, хэдэн олон жэлэй турша соо ганса хүндэ шүтэн hүгэдэхэ ябадалые эдэнэр өөhэдөө дэлгэрүүлhэн, парти болон ороноо хүтэлбэрилхэ буруу методуудые хэрэглэhэн байна.

Нэгэ хүндэ шүтэлгын хэсүү хүндэ байдалые усадхаха, партийна ажабайдалай ленинскэ ёhо гуримые АПТ дотор hэргээхэ эрилтэ КПСС-эй XX съездын hүүлээр табиhан партиин гэшүүдэй баалалтаар Албаниин хүтэлбэрилэгшэд нэгэ хүндэ шүтэн hүгэдэхэ ябадал АПТ дотор «ехээр дэлгэрэнги» болоо гэжэ 1956 ондо АПТ-гэй III съезд дээрэ олоной урда мэдэрхэ баатай болоо hэн. Гэбэшье тэрэ «мэдэрэлгэнь», мүн нэгэ хүндэ шүтэхэ ябадалые усадхан зайсуулха гэhэн найдуулгануудынь арга мэхэ байгаа. Үнэндөө Албаниин хүтэлбэрилэгшэд өөрынгөө буруу ябуулгаhаа арсаха гэжэ hанаашьегүй байhан. III съездын трибунаhаа «өөрыгөө шүүмжэлэлтэй» үгэ Ходжын хэлэжэ байха үедэнь, Албаниин засагаархид Тиранска партийна организациин коммунистнуудые түрмэдэ хааhан, сүлэлгэдэ ябуулhан юм. Тэдэ коммунистнууд партийна ажабайдалай ленинскэ ёhо гуримые эбдэhэнэйнь түлөө, үнэн сэхэ коммунистнуудые дура зоргоороо гэмнэhэн, мүрдэhэнэйнь түлөө Албаниин хүтэлбэрилэгшэдые городской партийна конференци дээрэ шүүмжэлhэн байгаа.

Ходжа, Шеху гэгшэд XX съездын хараа шугамда юундэ эсэргүүсэн тэмсээб гэхэдэ, өөhэдынгөө байдалай түлөө айhан байна. Юундэб гэхэдэ, АПТ дотор партийна ажабайдалай ленинскэ ёhо гуримай бэелүүлэгдэбэл, тэдэнэй зоргоороо аашалалга болюулагдашаха байгаа бшуу. Албаниин хүтэлбэрилэгшэд Совет орондо эсэргүү замда гаража, өөрынгөө арадые хүндэ байдалда оруулhан, Албанида ехэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулhан байна. Хэрбээ Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай hайн хани харилсаатай байгаа hаань, иимэ юумэ болохогүй бэлэй.

Албаниин дээдэ тушаалтадай политикаар үүдхэгдэжэ, советско-албанска харилсаанда бэрхэшээлнүүдэй ушараад байбашье, манай оронуудай арадууд уг зорилго тээшээ — социализмын болон коммунизмын илалта тээшэ хамтадаа дабшаха байха гэжэ совет хүнүүд этигэнэ. КПСС тушаа хэлэбэл, энэ шэглэлээр шухала бүхы алхамуудые урда мэтэ хэхээр бэлэн байна.

Дэлхэйн социалис байгуулалтые бүхы аргаар бэхижүүлхын түлөө, тон тэгшэ эрхын, hайн дуранай хани харилсаатай байлгын үндэhөөр бүхы социалис оронуудтай аха дүүгэй харилсаа хүгжөөхын түлөө, империалис эзэрхэг түримхэйнэртэ эсэргүү, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай түлөө, коммунизмын түгэс илалта туйлахын түлөө хамтадаа тэмсэхын тула бүхы социалис оронуудай жагсаалые улам батадхахын түлөө тэмсэлые КПСС өөрынгөө гол зорилгонуудай нэгэндэ тоолоно. **(Альга ташалга).**

II.

Дайн сэрэг, эб найрамдал ба революциин асуудалнууд

Нүхэдүүд!

Дайн сэрэгэй, эб найрамдалай ба революциин асуудалнуудаар коммунис хүдэлөөнэй стратегическэ, тактическа зүб hургаал заабаринуудhаа манай агууехэ хэрэгэй хуби заяан, арадуудай хуби заяан гол түлэб дулдыдаха байна. Мүнөөнэй үе сагта эдэ асуудалнуудай хоорондоо холбоотой, бэе бэеhээ дулдыданги байhаниие хараада абалга онсо шухала юм. Юуб гэхэдэ, тус тус орон бүхэндэ революционно тэмсэлэй амжалта уласхоорондын бүхы оршон байдалай хүгжэлтэтэй, дэлхэйн революционно хүгжэлтэтэй хүн түрэлтэнэй түүхэдэ хэзээдэшье иимэ сэхэ холбоотой байгаагүй юм.

Марксистско-ленинскэ партинууд эб найрамдалай түлөө шууд сэхэ тэмсэлые хүн түрэлтэнэй үмэнэхи өөрынгөө түүхын уялга — термоядерна дайнай гал түймэртэ хюдагдаха аюулhаа арадуудые абарха уялгаа дүүргэхэhээ гадна, мүн социализм, коммунизм амжалтатайгаар байгуулгын, капиталис оронуудай пролетариадай революционно тэмсэл, империализмын мүлжэн дарлажа байhан арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөө дэлгэрүүлгын шухалын шухала эрхэ нүхэсэл гэжэ хаража байдаг юм.

Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүриие бүхы талаhаань шэнжэлэлгэ хадаа газар дэлхэй дээрэ социализмын үшөө бүрин түгэсөөр илаадүй байхада, дэлхэйн дайе саран зайсуулха арга боломжын бии байhан тухай шухалын шухала тобшолол хэхэ, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршон байха ленинскэ ёhо гурим болбол социалис оронуудай гадаадын политикын хэлбэришэгүй үндэhэ hуури мүн гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ арга коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудта олгоhон байгаа.

Эдэ дүрим заабаринууд 1957, 1960 онуудай Московско зүблөөнүүдэй Деклараци болон Мэдүүлгэ дотор батадхагдаhан байhаниинь мэдээжэ. hүүлэй жэлнүүдэй дүршэл амгалан ёhоор зэргэ оршон байлгын политикые буруушаагаагүй байхаhаа гадна, тэрэнэй тон шухала байhаниие бүрин гэршэлжэ үгөө. Имагтал бүхы дэлхэй дээрэхи олон зуу миллион хүнүүдээр дэмжэгдэhэн энэ политикые социалис оронуудай шууд сэхээр бэелүүлжэ байhанай ашаар эб найрамдалда эсэргүүгээр шэглүүлэгдэhэн империалис хархисуудай хорото hэдэлгэнүүд таhалдуулагдажа шадагдаа hэн. Мүнөө хүн түрэлтэнэй амгалан ёhоор оршон байhан ушар хадаа бурханай үршөөhэн бэлэг бэшэ. Энэ хадаа термоядерна дайн үүдхэхэ hэдэлгэдэ эсэргүүгээр эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй үсэд шанга тэмсэлэй бодото үрэ дүн, Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай түгэс хүсэнэй ургалтын, мүн тэрэшэлэн эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй туг үндэр дээрэ үргэhэн ба энэ туг дороо бүхы түрүү хүн түрэлтэниие нэгэдүүлhэн коммунис партинуудай зүб политикын үрэ дүн мүн гээшэ.

КПСС-тэ, мүн бусад марксистско-ленинскэ партинуудта эсэргүүгээр үзэл буляалдаанай, hүүлээрнь политическэ тэмсэлэй харгыда орожо, КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд дайн сэрэг, эб найрамдал, революциин асуудалнуудаар КПСС-эй XX съездын, ахадүү партинуудай Московско зүблөөнүүдэй дүрим заабаринуудта илангаяа шунахайгаар доболжо ороо. Имагтал эндэ политическэ ашаг олзо өөhэдтөө олохобди гэжэ тэдэнэр бодоhон, тиин иимэ зорилгоор «революционно хараагаа алдаа», «империализмда бэеэ тушаагаа» гэhэн гэмнэлтэ бүхы коммунис хүдэлөөндэ тохожо ороhон байна.

Энэ хорото муухай гэмнэлгээ зааханшье зүбтүүлхын тула хитад теоретигүүд мэхэтэй бэшэ, мүн шэнэшье бэшэ иимэ арга хэрэглэнэ: общественын хүгжэлтын бүхэли үйлэ хэрэгэй хоёр үзэгдэлнүүдые бэе бэеhээнь зорюута таhалан, тэдэнэр эб найрамдалай түлөө тэмсэлые революционно хүдэлөөндэ зүрюүгээр табина. Тиихэдээ эдэ хоёр шухалын шухала зорилгонууд бэе бэетэйгээ холбоогүй байдаг гэжэ харуулхые оролдоно. Хитадай теоретигүүдэй зохёоhон дүрсэ зурагай ёhоор, эб найрамдалай түлөө, дэлхэйн дайе саран зайсуулхын түлөө тэмсэдэг хүн революцида эсэргүү, революционно тэмсэлдэ hаад хэдэг хүн болоно.

Диалектикын агууехэ мастернуудай үүргэдэ hанаашалдаг КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд үнэн дээрээ, Ленинэй гоёожо хэлэhэнэй ёhоор, марксизмын энэ «улаан голые» оройдонь таhа татажархиhыень ойлгохын тула тусхай марксистска эрдэм хэрэггүй. Коммунис партинууд эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй туг дээрэ үргэн, пролетариадай болон ажалшадай ангиин тэмсэлые, империализмда эсэргүү национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө эршэ хүсэеэ арьбадхан дэлгэрүүлнэ.

Амгалан ёhоор зэргэ оршон байлгын ленинскэ хараа шугамда эсэргүү тэмсэл ябуулжа, дайнай туhаламжаар революциие «түлхин түргэдүүлхэ» замые тэрээндэ зүрюүгээр табижа, КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд капитализм социализм хоёрой хоорондохи зүрилдөөе шиидхэхээр зохисотой, энээнhээ байгагай удхыгаа талаар нэгэн шухала зэбсэг хадаа дайн сэрэг юм гэhэн баталамжа хэнхэй. Бүхы дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй дүршэлые буруушаан, тэдэнэр Хитадта революциин илаhан замые бусадhаа эгээл зүб дээрэ тоолоно, тиин тэрэниие бүхы оронуудта, арадуудта хабаатай hэжэглэмээр бэшэ үнэн зүб юумэн болгохые hэдэнэ. Хитадай пропаганда дайн сэрэг болон эб найрамдалай асуудалнуудаар үшөө 30-аад онуудта, Хитадта боложо байhан граждан дайнай үедэ, Мао Цзэ-дунай хэлэhэн үгэнүүдые таарахашье, таарахагүйшье газарта баримта болгоно.

Жэшээлхэдэ, Мао Цзэ-дунай иимэ үгэнүүд үргэнөөр тараагдана: «хүн түрэлхитэнэй диилэнхи олоной хэхэ дайн... хүн түрэлхитэнэй түүхын шэнэ шатада дамжан орохо хүүргэ болохо»; «имагтал винтовкын ашаар дэлхэйе шэнэдхэн хубилгажа болохо»; «бидэнэр дайе үгы хэхын түлөөбди, бидэндэ дайн хэрэггүй, теэд дайгаар лэ дайе үгы хэжэ болохо юм. Винтовконуудай үгы болохые хүсөө hаа — винтовко бари».

Эдэ үгэнүүдэй хэлэгдэhэн сагhаа хойшо гурбан арбаад жэл үнгэрөө. Дэлхэй дээрэ үндэhэн хубилалтанууд болоо: социализмын дэлхэйн системэ бүридэжэ, түгэс хүсэтэй болоо, хүдэлмэришэн ангиин революционно хүдэлөөн үргэн олониитын шэнжэтэй болоо, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн түүхэтэ илалтануудые туйлаа. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй нэгэдэл мүнөө империализмын хүсэнүүдые булижа шадаха, дэлхэйн шэнэ дайе hүжэрөөхэ гээ hаань, тэдэниие барижа шадаха гэжэ коммунис партинуудай документнүүд соо хэлэгдэнэ. Хүн түрэлхитэнэй түүхэдэ эгээн ехэ hандаралга хэхэ зэбсэгэй бии болоhон, бүхы арадуудта тоолошо барагдашагүй ехэ үгырэл, зоболон үзүүлжэ шадаха тэрэ зэбсэгэй нөөсэ байгуулагдаhан ушарhаа дайн сэрэгые саран зайсуулха зорилго илангаяа шухала болонхой.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүгэдые хараадаа абаха дурагүй. Бодомжогүйгөөрөө бэеэ элитээр hайрхан, тэдэнэр ядерна бомбо хадаа «саарhан эреэн гүрөөhэн» гээшэ, тэрэ хадаа дайн сэрэг, эб найрамдал тухай асуудал табихада шэнэ юумэ оруулнагүй гэжэ баталан хэлэнэ. Юрын ухаан бодолдо харша иимэ бодомжын ёhоор, харин дэлхэйн термоядерна дайнай hүүлээр социализмын түлөө тэмсэлэй хэрэг олзотой байха гэжэ 1957 ондо болоhон Московско зүблөөн дээрэ Мао Цзэ-дун гэршэлэн харуулхые hэдэhэн юм. «Ерээдүйн дайн, — гэжэ тэрэ хэлээ hэн, — хэды тооной хүнүүдые абаашахаб гэжэ баггаан хэлэжэ болохо гү? Бүхы дэлхэйн 2700 миллион хүн зоной гурбанай нэгэ хубинь гэхэ гү, али оройдоол 900 миллион хүниие абаашажа болохо... Энэ асуудалаар би Нерутэй арсалдаа hэм. Энээн тушаа тэрэ намhаа бүришье уруу дуруу зантай байгаа. Хэрбээ хүн түрэлхитэнэй хахадынь үгы хэгдээшье hаа, үшөө хахадынь үлэнэ ха юм, тиихэдэ империализм бүрин үгы хэгдэхэ, тиигээд бүхы дэлхэй дээрэ гансал социализм байха, харин зуун жэлэй хахад соо гү, али зуун жэлэй туршадашье хүн зон дахинаа олон болохо, тэрэнhээ байтагай өөрынгөө хахадhаа үлүүгээршье олоноржо болохо ха юм».

Энэ мэтын хараа бодолнууд КПК-гай ЦК-гай hайшаажаhан, тараадагшье «Ленинизм мандаха болтогой!» гэhэн суглуулбари соо бүри тодорхойгоор хэлэгдэнэ. «Илаhан арад, — гэжэ тэрээн соонь хэлэгдэнэ, — хосорhон империализмын hэе дээрэ мянган дахин гоё hайхан ерээдүйе тон түргөөр байгуулха». Энэл даа хэтэрүү революционно шашалдаанай, политическэ талаараа оройдоо харюусалгагүй байhанай жэшээ. Томо социалис гүрэнэй жолоо барижа байhан хүнүүдэй иимэ ябадал гаргахань бүришье ехэ аюултай юм.

Олон миллион хүнүүдэй ами наhые ниитээрнь хюдахын тула техникын хүсэтэ туйлалтануудай иимэ эршэ хүсэтэйгөөр хэрэглэгдэжэ байдаг дэлхэйн дайн болбол гансашье асари ехэ гэмтэ ябуулга бэшэ, харин тэрэ хадаа үшөө «хүн зоной общественын ажамидарха эрхэ нүхэсэлыень hандаргаажа» болохо юм гэжэ В. И. Ленинэй үшөө 1918 ондо зааhаниинь мэдээжэ (зох. 27, т. 386 хууд.). Манай үе сагта, ракетнэ зэбсэгэй байтуулагдажа, хүгжөөгдэхэтэй хамта энэ аюул бүришье ехэ болонхой. Хүнүүд, илангаяа коммунис hургаалай тала баригшад, энэ баримтые хайшан гээд тоонгүй байжа шадаха юм?

Дэлхэйн дайн 'социализмын оронуудта хэрэггүй, ажалша арадта хэрэггүй, тэрэ хадаа социализмын мандан хүгжэхэ хэрэгтэ туhа болохогүй. Дэлхэйн шэнэ дайнай тохёолдуулха хойшолонгууд тухай мэргэжэлтэдэй хэhэн тон тодо тобшололнууд бии юм. Гэбэл, ядерна дайнай эхилhээр 60 хоногой үнгэрөөд байхада, 190 миллион американхидhаа 170 миллиониинь хосорхо, 15 миллион хүн ехээр гэмтэхэ, тиигээд оройдоол 5 миллион хүн гэмэлтэдэ нюруутаар ороогүй байха юм гэhэн тобшолол түрүү бодолтой американ эрдэмтэ Лайнус Полинг хэhэн байна. Иимэ байдал мүн дайн сэрэгэй боложо байhан бусад районуудташье тохёолдохонь магадгүй гээшэ. Тэрээнhээ гадна, ядерна дайнай хожомой хойшолонгуудые — шухала промышленна центрнүүдые, транспортын болон хэлхээ холбооной hандаргагдаhантай дашарамдаhан общественын эмхидэлэй задагайралгые, радиоактивна зүйлнүүдээр хорлогдохо ябадалай hүжэрэлгые хараада абаха шухала. Хэрбээ дэлхэйн термоядерна хёморооной эхилээ гээшэ hаань, тэрэ хадаа хүн түрэлтэндэ асари ехэ аюул асархань, тиин коммунизмын хэрэгтэ хүшэр хүндэ хохидолтой байхань ойлгосотой ааб даа.

Арадай хэрэгые үнэн сэхээр хүндэлдэг нэгэшье парти дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ харюусалгатай байhанаа мэдэрэнгүй байжа шадахагүй. Харин хитад хүтэлбэрилэгшэд «революциин аша туhада» гээд хүн түрэлхитэнэй хахадые үгы хэхые зүбшөөхөөр бэлэн байhан тухайгаа hайрхажа байhыень харана гээшэбди. Дайн сэрэгтэ сэхэ дайрагдаад байhан олон хүн зонтой оронуудай хохидол туйлай ехэ байхань тэдэниие зобооногүй. Иимэ аюул тохёолдоод байбал, социализмын илалта тухай асуудал бүхэли арадууд тушаа оройдоо хамаатай бэшэ болохол, юуб гэхэдэ, тэдэнэр газар дэлхэй дээрэhээ үгы болошохо бшуу.

Зарим баримтануудые эндэ hануулбал зохисотой. Термоядерна дайнай болоо гээшэ hаань, 14 миллион хүн зоной ажаhуудаг Чехословакида бүхы наци хосорхо гэжэ КПК-гай ЦК-гай гэшүүн Тао Чжутэй хөөрэлдэхэдөө чехословак журналистнуудай нэгэнэй hануулхада, иимэ харюу үгөө hэн: «Хюдалгын дайнай болоо hаань, социалис лагерьта ородог бага оронууд өөрынгөө хуби заяае бүхы лагериин ниитэ хуби заяанай мэдэлдэ үгэхэ болоно». Италиин компартиин генеральна секретарь нүхэр Тольятти термоядерна дайнай болоо hаань, бүхы Итали hандаргагдаха юм гэжэ өөрынгөө арадай хуби заяан тухай hанаагаа зобожо хэлэхэдэ, буруу хэлэнэ гээд КНР-эй харюусалгата ондоо нэгэ тушаалтан совет түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ hэн. «Ондоо арадууд үлэхэ ха юм, харин империализм үгы хэгдэхэ» — гэжэ тэрэ тушаалта мэдүүлээ бэлэй.

Дайе саран зайсуулха арга боломжо тухай уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хэhэн тобшолол буруушаахын тула Пекиндэ иигэжэ хэлсэдэг: КПСС болон ахадүү бусад партинууд амгалан ёhоор зэргэ оршон байха политика бэелүүлхэдээ, империализмын шэнжэ шанарай хубилhаниие хараадаа абана, «империалистнуудай эб найрамдалда дуратай, амгалан зантай болоhониие» хараалжа тобшолол хэнэ, тэдээнhээ эб найрамдалые «эринэ, гуйна». Харин тиихэдэ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдые империализмда эсэргүү шууд сэхээр, эбсэшэгүй тэмсэл ябуулжа, тэрэнэй эзэрхэг түримхэй шэнжые буруулжа байhан шэнгеэр харуулна.

Теэд имэ бүдүүлиг мэхэ, хазагайруулалтаар хэниие(шье) мэхэлхэгүйш. Марксистнууд-ленинецүүдые ямар нэгэн пацифистнууд шэнгеэр харуулха гээшэ миил наада барихаар ябадал ха юм. Империализмын байhан сагтал эзэрхэг түримхэй дайнай эшэ үндэhэн үлэхэ гэжэ 1957 оной Деклараци соо бэшээтэй. Гэхэ зуура, энээн дээрэhээ дэлхэйн дайн заатал hаа болохо гэhэн тобшолол коммунис партинууд хээгүй ха юм. Империализмын шэнжэ шанар, тэрэнэй эзэрхэг түримхэй шунахайралга хубилаагүйшье hаань, харин дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүри хубилаа, дэлхэйн экономикодо, дэлхэйн политикада империализмын эзэлдэг hуури, үүргэнь ондоо болоо, ушар хэрэгэй ябасада тэрэнэй нүлөөлхэ арга боломжо бага болоо гэжэ тэдэнэр харуулhан байна. Эдэ бүгэдэ болбол амгалан ёhоор зэргэ оршон байхыень империалистнуудые баадхана.

Тиимэhээ империалистнууд «эб найрамдалда дуратай» болоогүй, мүн «үгэеэ ойлголсохошье» дуратай болоогүй, харин тэдэнэр социализмын урган хүгжэhэн хүсые тоонгүй байжа шадахагүй байhан дээрэhээнь хэрэгэй бүтэсэ иимэ гээшэ. Советскэ Союз, социалис оронууд hүр хүсэтэй зэбсэгтэй юм, ямаршье эзэрхэг түримхэйшүүлдэ үхэлэй сохилто үгэжэ шадаха гэжэ империалистнууд ойлгоно. Капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэн болон демократическа хүдэлөөнэй түгэлдэр хүсые, арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй дэлисэ ехэтэйгээр дэлгэржэ байhые империалистнууд тоонгүй байха аргагүй. Хэрбээ империалистнуудай ухаа муутайшуулай зүгhөө дэлхэйн дайе hүжэрөөгөө hаань, капитализм үгы хэгдэжэ, хүдөөлүүлэгдэхэ юм гэhэн ойлгомжо манай ангиин дайсадай эшээн дотор улам бүри эли тодо боложо байнхай. **(Альга ташалга).**

Империализмын байhан сагта дайнай аюул байха. Дайн сэрэгые саран зайсуулха арга боломжо өөрөө зүндөө бүтэхэ хэрэг бэшэ гээшэ. Тэрэ хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ туйлай ехэ эршэ хүсэ гаргахые, эб найрамдалай дайсадай пүйдхэлтэ ябуулганууд тушаа туйлай ехэ хёрхо hэргэг байха эрилтэ эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй урда табина. Тэрэ хадаа социалис оронуудай политикаhаа, тэдэнэй бэеэ хамгаалха hүр хүсэнhөө, амгалан ёhоор зэргэ оршон байха ленинскэ ёhо гуримуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ ябадалhаа тон ехээр дулдыдаха байна. Ахадүү партинуудай Деклараци болон Мэдүүлгын тала бүхөөр баримталдаг Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд имагтал иимэ политикые дэмжэн ябадаг.

Теэд имагтал ганса энэ сэсэн мэргэн политикада эсэргүү тэмсэл хитад хүтэлбэрилэгшэд соносхоhон байна. Өөhэдынгөө тусгаар уг зорилгоhоо эшэ үндэhэлэн, тэдэнэр амгалан ёhоор зэргэ оршон байха ёhо гуримые буруушаахаяа hэдэнэ. Тиихэдээ эб найрамдалые байгуулха хүсэлэл оролдолго туhа хүргэхэгүй гэжэ арадуудые этигүүлхээ оролдоно. Иимэ хараа бодолые хитад удамаршадай оптимистическэ гэжэ соносхоhониинь гайхалтай.

«Ленинизм мандаха болтогой!» гэhэн суглуулбари соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Империалис байгуулалтын, мүлжэгшэ ангинуудай үгы болгогдоогүй саг болотор али нэгэн шэнжэтэй дайн хододоо боложо байха». «Эсэсэй эсэстэ империалистнуудай дайн сэрэг hүжэрөөхэ ябадал — энэ ушар бидэнhээ дулдыдахагүй гээшэ, юуб гэхэдэ бидэнэр империалистнуудай генеральна штабуудай начальнигууд бэшэ ха юмбибди». Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин Пекиндэ болоhон сесси дээрэ (1960 оной июнь) КПК-гай ЦК-гай гэшүүн Лю Нин-и иигэжэ хэлээ hэн: «Амгалан ёhоор зэргэ оршон байха арга боломжо тухай хэлсээн гансал империалистнуудые баясуулна». Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй 1961 оной декабрьда Стокгольмдо болоhон сесси дээрэ мүн лэ тэрэ Лю Нин-и бүри тодорхойгоор иигэжэ хэлээ: «Империалистнуудтай хэлсээ баталжа болохо юм, тиин амгалан ёhоор зэргэ оршон байлгые хангажа болохо юм гэжэ hанадаг хүнүүд гансал өөрыгөө төөрүүлнэ гээшэ». Эдэ бүхы мэдүүлгэнүүд дотор «дайн сэрэгые саран зайсуулжа болохогүй» гэhэн гансал үсэд нэтэрүү, хара бодолой онсолон тодорхойлогдожо байhыень ойлгожо ядахаар бэшэ.

Амгалан ёhоор зэргэ оршон байха политикада эсэргүүсэжэ, хитад хүтэлбэрилэгшэдэй үгэ хэлэлгэнтэй буу зэбсэг хуряаха асуудалаар, баруун оронуудтай социалис оронуудай уласхоорондын ... асуудалнуудаар тэдэнэй ... даг хараа бодол нэгта ... юм. Зүб замhаань арадууд ... гайруулжа шадаха «бэеэ ... ябадал, бэелүүлэгдэшэгүй ... шэнгеэр тэдэнэр буу зэбсэ... гые харуулна. Жэшээлхэдэ ... ондо ВФП-гэй Генсоведэй ... киндэ болоhон сесси дээрэ ... гай ЦК-гай гэшүүн Лю ... иигэжэ мэдүүлээ hэн: «Буу ... хуряаха тухай дурадхал ... лизмын байhан эрхэ байд... лүүлэгдэжэ болохо юм гэж... нэгэшүүл тоолоно. Энэ хада... то байдалтай таараагүй бэе... hэн ябадал болоно... Дай... гүй, буу зэбсэггүй амгалан ... имагтал бүхы бүмбэрсэг дэл... рэ социализмын илаhан ... ерэхэ юм».

КПСС болон бүхы мар... ленинскэ партинуудай али ... раа шугамые хазагайруул... рэнтэй хамта дэлхэйн шэн... зайсуулхын түлөө тэмсэл... уласхоорондын түгшүүрил... ладхалгада шухала эрхэ нүх... лохо буу зэбсэг хуряаха ... кые муушалха гэhэн хитад ... бэрилэгшэдэй эрмэлзэлые ... дүүлгэнүүдэй ара талаhаа ... ядахаар бэшэ.

Империалис оронуудай ... политика тушаа, буу зэбс... гэдэ ниитээрээ, бүрин ху... тэдэнэй хэр бэлэн байhан ... манай парти али нэгэн арга... мэхэлжэ байна гэхэ мэтээр ... хэлэхэ гээшэ бодолгүй ябад... Империализмын байhан саг... хис хүсэнүүд өөhэдынгөө ... гые хамгаалхын тула hүүлш... сэг болохо буу зэбсэг бари... жэрөөжэ шадаа hаа, дайн... рэнэ хэрэглэхэ. Эдэ бүгэдэ ... до гээшэ.

Теэд энэ хадаа буу зэбсэг ... хын түлөө тэмсэлhээ комму... нууд арсаха ёhотой, буу ... хурдан түргөөр бүтээн гар... дэлхэйн шэнэ дайнай заат... лохые мэдэрхэ баатай болоно ... гү? Үгы, иимэ хамаа... хараа бодол манай hургаалай ... революционно шэнжэ шанарт... дуудай үндэhэн хэрэгтэ зүри... ха болоно.

Ажалшадай революционно ... сэл, бүгэдэ ниитын демократ... дэбжэлтэ, социализмын ... байhан түгэлдэр хүсэн, эб ... далда дуратай бүхы хүсэ... эрид сэхэ ябуулганууд буу ... хуряаха тухай арадуудай ... тоохыень империалистнууд... рашьегүй hаань, баадхажа ... тиихэшье ёhотой гэжэ бидэнэ... гэнэбди. Бидэнэр фаталистну... шэбди, бидэнэр арад олон... асари ехэ арга боломжодо ... бди. Үшөө далан жэлэй саа... буу зэбсэг хуряахын түлөө ... хыень коммунистнуудые Ф... Энгельсын уряалhаниинь ... ушар бэшэ. Газар дэлхэй ... үшөө капитализмын бүрин ... байhан үе сагта иимэ уря... раhан байна.

«Мүнөө хорин табан жэлэй ... ша дотор бүхы Европо мүнөө ... тор дуулдаагүй хэмжээгээр ... жэжэ байна. Агууехэ орон ... сэрэгэй хүсын, дайнда бэлэ... талаар нүгөөдэеэ ахин гараха... мэлзэнэ. Бэе бэеэ ахин гарахы... ла Германи, Франци, Росси ... хүсэеэ гаргана». Иигэжэ «... буу зэбсэгээ хуряажа шадаха... гэhэн статья соогоо Энгельс ... hэн. «Иимэ оршон байдалда ... зэбсэг хуряаха тухай хэлэхэ ... бодолгүй ябадал бэшэ гү?» — ... тэрэ асуудаг hэн. Тиигээд ... харюусаа hэн: «Би иигэжэ ... наб: **буу зэбсэг хуряаха, ... ашаар амгалан байдалай түш... гуури байгуулха арга бии»** ... 2-дохи, хэб. 22, т. 387 хууд.)

Энгельс иигэжэ асуудалые ... даг hэн! Тэрэ хадаа үшөө тэр... дайн сэрэгтэ эсэргүүгээр ... байhан үргэн ехэ ниитын ... хараа бэлэй. Теэд мүнөө, бу... сэг хуряахын түлөө бүхы ... хүн түрэлтэнэй тэмсэжэ бай... сагта, эб найрамдалай хүсэ... социалис оронуудай зүгhөө ... түгэс түнэг тулгууритай ... үе сагта «бэелүүлэгдэшэгүй, ... мэхэлhэн ябадал» гэжэ буу ... хуряаха тухай хэлэжэ болох... шэ аал?

«Буу зэбсэггүй байдал, ... сэрэггүй байдал» гэhэн лозун... мунис партинуудай гарта ... ристска империалис шунахай... гүүдтэ эсэргүүгээр эдэбхитэ... сэлдэ арад олониитые жагсаа... лон элсүүлхэ хүсэн түгэс ... мүн. Энэ лозунг болбол пол... скэ талаараа ямаршье үзэл ... той хүн бүхэндэ ойлгосотой... зэбсэг хуряаха гээшэ буу ... хурдан түргөөр бүтээхэ ... зогсоохо, тиимэhээ налог ... хороохо гэhэн удхатай юм. Т... даа хүн зоной эгээн үргэн ... тын хэрэгтэ аша туhатай. ... шье коммунистнууд бэшэ, мү... рэшэлэн ниитын бусад олон ... хүсэнүүд энэ лозунгые эдэ... гээр дэмжэжэ, олоной дунд... на. Яахадаа бидэнэр, комму... нууд, энэ лозунгhоо арсаха ... бибди? Энэ лозунгhоо арсах... дал арад олониитын дунда ... нистнуудай нүлөөе hуладхаха ... hаниинь ойлгосотой бэш... Тиигээ hаа хархис хүсэнүүд... hа хүргэhэн ябадал болохо ... бшуу.

Хитадай удамаршад h... бодолнай хаана абаашаха ... гэжэ, эгээн ехэ хүшэр хүнд... шолонгуудтай охор бодол... заабаринг(аа) түлөө дэлхэйн ... дай үмэнэ ямар ехэ харюуса... дээрээ даажа абанабибди гэ... дэнэр ойлгохогүй тиимэ гэнэ... гор хүнүүд гээшэ гү?

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной апрелиин 7.

НҮХЭР М. А. СУСЛОВАЙ ЭЛИДХЭЛ

...лжэлэл. Эхиниинь (2-дохи нюурта)

...удамаршад уласхоорондын ... шухала асуудалнууд ...бүү зэбсэг хуряалга, тер... зэбсэг туршалгые бо... уласхоорондын түгшүүри...далдааха асуудалнуудаар бу... өөһэдөө баримталдаг бай...лана, дэлхэйн дайнай аюул...гүгээр тэмсэжэ байһан Со... Союзай, бусад социалис оро... хүсэлэл оролдолгодо һаад ...лдэнэ.

...орондын байдал дээрэ ... правительство социалис ...дай эб найрамдалда дуратай ... политикада эсэргүү хүсэн ...дайнда эсэргүү ниитэ фрон...дхэлые һуладхаажа бай...н болоо, нэгэнтэ бэшэ ...уулаа гээд баримтанууд ... Дэлхэй дээрэ шанга ор...далай тохёолдоходо, социа...уудай, эб найрамдалда ду... бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл...ла болоод байхада, Хита...тэлбэрилэгшэдэй эдэбхитэй ... нэгэнтэ бэшэ ушараа һэн. ...ндэ эсэргүүгээр эдэбхитэй ...байгааб? Түгшүүрил һулад... оролдожо байһан Советскэ ...бусад социалис оронуудта ...эр эдэбхитэй болодог һэн. ...н байдалые гүримшүүлһэн ...сэрэгэй хёмороое зайсуулһан ...Пекиндэ хододоо дурагүй...лон голхорон гэмшэлгээ ...шададаггүй бэлэй гэжэ мэ... юм. Жэшээлхэдэ, Кариб...нисэй үедэ тиимэ юумэн ...һэн. КПК-гай хүтэлбэрилэг...шэдэйн дайнай аюулые зай... революционно Кубада ...түһа хүргэхын тула юушье ...байшоо. Тэрэ хадаа Варшав...оронуудай гэшүүд — гүрэнүүдэй ...империалис эзэрхэг түрим...олгын ушараа һаань, бэеэ ...н тула бэелүүлэгдэхээр ... хэмжээ ябуулгануудые ...е дэмжээгүй, хэрбээ Ку...ША-гай добтолон ороо һаань, ...бүхы социалис оронуудтай ...та байха гэжэ нэгэ үгөөр...даагүй. Кубын революциие ...н тула бүхы хүсөөрөө ... Союзай орохоор бэлэн бай... хитад хүтэлбэрилэгшэд ... далайн район шадар то...н хёмороото байдалһаа ... бариишэ абахые оролдожо ...гэжэ бүхы юумэнһээ хараг...

...бска далайн район шадар ...о байдалай түлэг һүжэржэ ... КНР-эй правительствын ...Хитад-Индиин хилэ дээрэхи ... тулалдаае үргэдхэһэниинь ... баримта болоно. Хитадай ...лэгшэд тэрэ үеынгөө ...хожомдон сагааруулха гэжэ ...е оролдоо һаа, тэдэнэр дэл...рэхи орёо, аюултай байда...лам хурсадхан, империализ...рлэгүүдтэ өөһэдынгөө ябуул...р түһалжа байһанайнгаа ...харюусалгаһаа зайсажа ша...д.

...-Индиин хёмороон Гималай...лын газарай хэндэ орохо ...асуудалай гарахада ушарһан ...Эдэ газарнууд тушаа Хитад ...хоёрой хоорондо олон зуун ...туршада ямаршье тулалдаан ...й. Теэд хэрбээ энэ асууда...раа хадань тэрэниие амга...боор, хэлсээнэй аргаар гу...лын тула бүхы хүсөөрөө ... хэрэгтэй байгаа. Хилын ...лдаае эгээл иигэжэ шиид... СССР-эй правительство нэ...шэ дурадхаһан юм. Гэбэ...лайн район шадар дайн ...лэгэрһэн юм. Энэ хёмороо...то хойшолонгүүд мүнөө бү...эрөө гаранхай. Тэрэ хадаа ...лизмын хүсэнүүдтэ ехэ ту...рөө, национально-сүлөөрэл...сэнүүдтэ, Индиин түрүү ...хүнүүдтэ, империализм...гүү тэмсэлэй бүхы фронтдо ...хохидол үзүүлээ. Империа... тэдэнэй тала баригшад ...Индиин хёмороое өөһэдынгөө ...р хэрэглэжэ, социалис оро...залуу национальна гүрэ... арадуудай хүргэдэг этигэл ...рие һуларуулха, сэрэгэй ...нүүдтэ Индиие оруулха, ...ндохи хэтэрүү хархисуудай ...бахижүүлхэ гэжэ эрмэл...

... сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ ...й гэжэ мэдээтэй. Индитэй ...лан харилсаагаа эрид муу... Хитадай хүтэлбэрилэгшэд ...гта эб найрамдалда, Азиин ...й аюулгүй байдалда аюул ...уулжа байһан СЕАТО, ...гэһэн сэрэгэй союзуудай гэ... Пакистантай бодото дээрээ ...оронһон байна. Хитад хү...гшэд «революционно ...хаяжархёод, үнэн дээрээ ...лис бүлэглэлнүүд тушаа со...хани бариcсаанай оронуудай ...дэг хэлбэришэгүй хараа ... таарaлдуулхын аргагүй ...й болоод байһаниинь мүн лэ ... болоно гээшэ.

...мигөө нүхэдүүдые, союз... шалэн олохо хэрэгтэ хи...тэлбэрилэгшэдэй хандахань ...ер гэжэ хэлэлтэй. Социа...нүүдые, коммунис парти...нуушалжа байтараа, тэрэ ...хы дэлхэйн харaһаар бай...Пакистанай хархис гүримые ...хайшан гэжэ болохо юм ...мүүдана? Энэ хадаа ойлго...гүй ушар гээшэ.

...лизмтай Азиин оронуудай ...волюционно тэмсэлые хүг... зорилгоор Пакистантай ...болгоо гэжэ хэн нэгэн эти... гү? Энээн тухай хитад ... шууяа гаргажа байдаг. ...сэрэг болон эб найрамда...лнуудаар КПК-гай хү...гшэдэй аюултай, авантю...й хараа бодол болон заа...лнууд (эдээнээ тэдэнэр ... партинуудта баадхаха гэ...дэг байгаа) уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй, мүн дэлхэйн түрүү һаналтай олониитын зүгһөө эрид шууд буруушаалгада хүртэһэниинь ойлгосотой.

Пекинһээ дуулдаһан «дайшалхы» номнол хадаа дэлхэйн дайе социальна зүрилдөөнүүдые шиидхэхэ зэбсэг мүн гэжэ сэхэ руунь сагааруулха, тэрээнһээ байтагай, һайшааха ябадалтай сэхэ холбоотой юм гэжэ ганса марксистнууд-ленинецүүд бэшэ, харин социализмын, эб найрамдалай бүхы нүхэдүүд һанагаа зобонгёор тэмдэглэдэг һэн.

Байгаалиин гурбан оршондо ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай Московско договорто 1963 оной июлиин 31-дэ галзуу добтолго хээд, тиин империализмын эгээн эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдтэй нэгэ компанида орошоод, хитадай хүтэлбэрилэгшэд эб найрамдалай түлөө, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэлэй политикада эсэргүү байһанаа улам ехээр элишэлээ һэн. Энээндэнь дайсад баярлаа, теэд ханинарынь энээнииень буруушаангүй байжа шадахагүй байгаа.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд дан үлүү гарашообди гэжэ мэдэрхэдээ, иимэ байдалһаа гарахын тула өөрынгөө пропагандые 180 градус эрьюулжэ эхилээ. һүүлэй үедэ Пекинһээ гэнсэтэ «эб найрамдалда дуратай» мэдүүлгэнүүд урдажа эхилээ, тиихэдэ Хитадай правительствын түлөөлэгшэд эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын политикада үнэн сэхэ байха тухай хэлэгдэһэн документнүүд доро гараа табихаяа яража эхилээ. Африка, Азиин оронуудаар аяншалха зуураа, Чжоу Энь-лайн хэһэн олон мэдүүлгэнүүд эгээл иимэ шэнжэтэй байна.

«Дэлхэйн дайе зайсуулжа болохогүй» — иигэжэ үсэгэлдэр Пекиндэ хэлсэдэг һэн. Тиигээд дайн сэрэгые зайсуулжа болохо тухай тобшолол хэхэ хэрэгтэ имагтал КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд габьяатай юм гэжэ мүнөөдэр тэндэ баталагдана. Тэдэнэр үсэгэлдэр амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгые муушалаа һэн, харин мүнөөдэр тэрэниие эгээн оролдосотойгоор, гансаараал дэмжэгшэд болохоор бэеэ харуулна. Буу зэбсэг хуряалга — энэ хадаа арадуудые мэхэлһэн ябадал болоно гэжэ үсэгэлдэр хэлэдэг һэн, харин мүнөөдэр буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэхэбди гэжэ бэеэ уялгалһан коммюнике доро гараа табина.

Хэрбээ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө өөһэдынгөө алдуунуудые үнэн дээрээ мэдэржэ, зүб хараа бодолдо орохо шэнжэ тэмдэгүүдэө бии болоо һаань, иимэ эрьесые амаршалжашье болохо байгаа. Теэд хитад хүтэлбэрилэгшэдэй зорилгонууд, һанаа хүсэлынь хубилаагүй гэжэ бүхы юумэнэй хэлэжэ үгэдэгынь гэмшэлтэй байна. Тэдэнэй «эб найрамдалда дуратай» болоһониинь оройдоол үнэн хараа бодолнуудаа далдалалга болоно. Тэдэ хараа бодолнуудынь дэлхэйн олониитын зүгһөө сохилто абаһан, буруушаагдаһан байха юм. Мүнөө Пекинһээ урдан гаража байгаа «эб найрамдалда дурлаһан» шэнжэ КНР-эй правительствын бодото ябуулгануудтай, тодорхой политикатай яаха аргагүйгөөр зүришэлдэнхэй байһыень харангүй байжа болохогүй.

Ядерна зэбсэг тухай асуудал тушаашье КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй сэхэ авантюрис ёһоной хараа бодолтой байһаниинь элирнэ. Советскэ Союз атомна бомбо бидэндэ үгэхэ һэн гэжэ КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд үсэд нэтэрүүгээр оролдоһониинь мэдээжэ. Тэдээндэ атомна зэбсэгэй образецүүдые манай ороной үгөөгүйдэ тэдэнэр ехэтэ гомдоһон байха юм.

Ядерна зэбсэг гаргалгадань хитадта бидэнэрэй туһа хүргэлгэ юундэ аша үрэгүй юм гэжэ тоолоһоноо КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство ойлгуулжа үгөө һэн. Тиигээ һаамнай, харюу болгон империалис лагериин оронууд, тусхайлбал, Баруун Германи, Япон атомна зэбсэгээр зэбсэгжүүлэгдэхэ байгаа бшуу. Экономическа, научно-техническэ талаараа бүри хүгжэнги байһан эдэ оронууд Хитадта орбол, олон бомбонуудые гаргажа, тиигээд түргөөр ядерна нөөсэтэй болохонь һэжэглэмээр бэшэ. Тиигээд эдэ оронуудта үһөөгөө абаха гэһэн эрмэлзэлгэнүүд илангаа хүсэтэй ха юм. Имагтал тэдэнэр урдань сэрэгэй аюулай болон милитаризмын томо томо түб газарнууд байгаа бэлэй.

Советскэ Союзда байһан атомна зэбсэг гансашье манай ороной бэшэ, харин бүхы социалис лагериин, тэрэ тоодо Хитадай бэеэ хамгаалалгын найдамтай тулгуури болонхой. Энэ ушар КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэ һайн мэдээжэ. Хэды тиимэ байбашье һаань, тэдэнэр заатаһаа ядерна зэбсэг абахые хүсэнэ. Энэ талаар КПК-гай ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, КНР-эй премьерэй орлогшо Чэнь И гэгшын 1963 оной октябрьда Японой журналистнуудтай хэһэн хөөрэлдөөн онсо удхатай. Хитад заатагүй ядерна зэбсэг бии болгохо юм гэжэ хэлэхэ зуураа, энээн тухай япон хэблэлдэ мэдээсэгдээ һэн, Чэнь И иигэжэ мэдүүлээ: тиихын тула Хитадта хэдэн жэл хэрэгтэй болохо магадгүй, тиихэдэ бомбонуудые олоор гаргажа эхилхын тула бүришье ехэ саг хэрэгтэй боложо болохо. Теэд Хитад, гэжэ тэрэ хэлээ һэн, үмдэгүй үлэхэ боложо байгаашье һаа, эгээн хүсэтэй зэбсэг гаргадаг болохо. Удаань, хэдэн хоног үнгэрһэн хойно, «Жэньминь жибао» газетэдэ хэблэгдэһэн, хитадай правительствын түлөөлэгшын мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэһэн байгаа: «хэрбээ хитад арадта зуун жэлэй туршадашье атомна бомбо бии болгогдожо шадагдаагүйшье һаань...» Хитад энэ хараа шугамаараа ябаха.

Тиимэ дээрэһээ хитад хүтэлбэрилэгшэдэй «саарһан эрээн гүрөөһэн» гэжэ нэрлэдэг атомна зэбсэгтэй болохо гэһэн ябадалынь тэдэнэй эгээн шухала уг зорилгонь мүн байшоо.

Уур сухалдаа диилдэһэн КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд хадаа атомна дай һүжэрөөхэ аюул империализмһаа бэшэ, харин «мүнөөнэй ревизионистнуудһаа» гарана гэжэ хэлэжэ ороо. Тиихэдээ Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд тээшэ заадаг юм. 1963 оной сентябриин 18-да КНР-эй түрүүлэгшэ Лю Шао-ци Пхеньянда хэһэн өөрынгөө үгэ соо иигэжэ хэлээ: «империализм хаанашье ядерна зэбсэгые зүн дэгээн хэрэглээгүй, тиигэхэ зүрхэгүй». Энэ хэлэһэнэйнгээ һүүлээр Советскэ Союз «империалистнуудтай зүбшэлдэжэ», «ядерна зэбсэгые хамтаараа эзэлээ», тиигээд «социалис оронуудай арадууд тушаа, бүхы дэлхэйн революционно арадууд тушаа ядерна заналта эмхидхэнэ» гэһэн хорото муухай хардалга, гүрдэлгэ хээ. Хэрбээ «мүнөөнэй ревизионистнууд» түрүүшээр ядерна зэбсэг хэрэглэжэ, дэлхэйн ядерна дайе эхилээ гээшэ һаа, тэдэнэр бүхы дэлхэйн арадуудай зүгһөө эгээн хурса буруушаалта угтаха юм» гэжэ тэрэ бүдүүн хоолойгоор хашхараа бэлэй.

Ядерна дайе империалистнууд һүжэрөөхэ эрмэлзэлгэтэй юм гэжэ, бурхан үршөөг, хэн нэгэнэй толгойдо орохогүйн тула иигэжэ Лю Шао-ци энэрхыгээр оролдожо байна. Энээнэй һүүлээр «ангиин тала баримталха», «хани нүхэдөө дайсадһаа илгаруулха», эб найрамдалай гол дайсан болохо США-гай империализмда эсэргүүгээр тэмсэхэ гэдэг КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй худал хуурмаг урянууд ямар сэнтэй гээшэб. Эндэ буржуазна дипломатиин мэхэ гохотой гүримые һануулангүй гарахын аргагүй. Тэрэниие Пальмерстон иигэжэ тодорхойлоо һэн: «Манайда саг үргэлжын союзнигууд, саг үргэлжын дайсад үгы, бидэндэ гансал манай хэрэг олзо саг үргэлжын юм». Империализмын эзэрхэг түримхэй шэнжэ шанар тухай, ангиин дайсадта эбсэшэгүй байдаг тухайгаа хэһэн өөһэдынгөө мэдүүлгэнүүдтэ хитад хүтэлбэрилэгшэдэй ямар удха шанар үгэдэгынь эдэ бүгэдэһөө харагдана.

Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй үгэ хэрэгүүдэй хоорондоо алгасалдадаг байһые заангүй гаража мүн лэ болохогүй байна. Капиталис дэлхэйн оронуудтай социалис оронуудай харилсаанууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Хитад хүтэлбэрилэгшэд хоёр хэм хэмжүүртэй: нэгэниинь — СССР-эй болон бусад социалис оронуудай политикада сэгнэлтэ үгэхын тулада, нүгөөдэнь Хитадай гадаадын политикада сэгнэлтэ үгэхын тулада хэрэглэгдэдэг юм. Капиталис оронуудтай, тэрэ тоодо Америкын Холбоото Штадуудтай экономическа болон бусад харилсаануудаа заһаруулан һайжаруулха зорилгоор Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай гаргадаг хүсэлэл оролдолгодо хитад хүсэлбэрилэгшэд угаа ехэ дурагүйгөөр хандадаг гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Ядерна зэбсэгтэй болоһон хоёр ороной — СССР-эй болон США-гай хоорондохи харилсаа заһаруултаһаа уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулга нилээд дулдыдаха байна. Теэд энээндэ Хитадай правительство яахадаа ехээр дурагүйлхэдэг гээшэб гэһэн асуудал гараха ёһоороол гарадаг байнал? Советско-американска харилсаа һайжаруулгада һаад ушаруулхые хитад хүтэлбэрилэгшэд тон лэ нэтэрүүгээр эрмэлзэдэг байна, иигэжэ харилсаа һайжаруулгые «империалистнуудтай үгэсэлгэ» гэжэ тэдэнэр харуулдаг. Тиихэтэй хамта КНР-эй правительство Англитай, Францитай, Японтой, Баруун Германитай, Италитай харилсаагаа һайжаруулхын тулада угаа ехээр оролдолго гаргадаг. США-тайшье харилсаа һайжаруулхые тэдэнэр арсахагүй байгаа гэжэ бүхы юумэн харуулна, зүгөөр тэдэнэр мүнөө дээрээ иимэ юумэ хэхэ таарамжатай эрхэ байдал үгы байна гэжэ бодомжолно ха.

Капиталис гүрэнүүдэй ээзэд баяшуул, политическа болон гүрэнэй ажал ябуулагшад Пекиндэ урда тээнь хэзээдэшье иимэ олоороо ерэдэггүй байгаа. КНР-эй түлөөлэгшэд тэдэнтэй зүбшэл хөөрэлдөө хэнэ, худалдаа наймаан, урьһаламжа, научно-техническэ туһаламжа тухай, мүн политическэшье асуудалнуудаар хэлсээ баталдаг байна.

Иимэ ябуулгын түлөө бидэнэр КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдые зэмэлхые хүсэнэ гүбди? Зэмэлнэгүйбди. Энэ хадаа энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикын таһаршагүй хуби болодог яһала таатай хэрэг гээшэ. Бүхы социалис оронууд буржуазна гүрэнүүдэй хүнүүдтэй, тэрэ мүртөө ханинарнуудһаа гадна, империалис зонхилхы этэгээдүүдэй түлөөлэгшэдтэй заабол холбоотой байха баатай болоно. Зүгөөр ушар юуб гэхэдэ, хитад хүтэлбэрилэгшэд өөһэдөө иимэ ябуулга хэхэдээ энэмнай ёһотойл «революционернүүдэй» политика гээшэ гэжэ тоолодог. Тиигээд бусад социалис оронуудай мүн лэ иимэ юумэ хэхэдэнь, энэнь «ревизионизм», «урбалта» болоно гэһэншүүгээр харуулхые оролдодог.

Зүгөөр манай амгалан ёһоной гадаадын политикые хардаха гэһэн һэдэлгэнүүд заабол буруу һүрэдэг. Манай парти хадаа дэлхэйн термоядерна дай зайсуулхын түлөө, арадуудай хоорондын бата бэхи эб найрамдалай түлөө саашадаашье тэмсэхэ, олониитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ленинскэ политикые оролдосотойгоор бэелүүлхэ. Манай амгалан ёһоной политикые газар дээрэхи хүн зоной диилэнхи олонхинь һайшаана гээд В. И. Ленин хэлээ һэн. Амгалан тайбан байдал социализмые бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһална. Бүхы оронуудай, бүхы түбинүүдэй ажалшад амгалан тайбанаар ажаһуухые эрмэлзэн хүсэнэ. Советскэ Союзай Коммунис парти эб найрамдалай тугые баригша гэжэ алдаршаха ёһоороол алдаршанхай, энэ тугтаа хододоо үнэн сэхэ байха. **(Альга ташалга).**

Эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай, социализмын түлөө тэмсэлэй программые Москвагай зүблөөнүүд хараалан зохёогоо һэн. Энэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин ойрын болон эсэсэй зорилгонуудай түлөө тэмсэлые нягтаар холбохо зуураа, дэлхэйн революциин хэрэгые урагшань дабшуулгые хангаха программа болоно гэжэ ажабайдал харуулжа үгөө.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй теоретическэ үзэл бодол, илангаяа бодото ажал ябуулгань дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ туһалхагүйһөө гадна, харин эб найрамдалые, социальна дэбжэлтые эрмэлзэжэ байһан арадуудай хэтэ үеын хүсэлые бэелүүлгэдэ нэмэлтэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна.

Эб найрамдалай түлөө, олониитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэлые капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэн ангиин революционно ангиин тэмсэлдэ, арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ зөрюугээр табиха гээшэ бодолгүй ябадал болохо байна. Нэгэн гэбэл эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гү, үгы гэбэл революционно тэмсэл хэхэ гэһэн асуудал марксистнууд-ленинецүүдэй үмэнэ байгаагүй юм, байжашье шадахашьегүй. Алишье тэмсэлынь хоорондоо таһаршагүй холбоотой, эсэсэй эсэстэ империализмда эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа империализмда эсэргүүсэн, өөһэдтэнь шэнэ дай бэлэдхэлгэдэ эсэргүүсэн, колониальна оронуудта империалистнуудай хэдэг эзэрхэг түримхэй ябуулганuудта эсэргүүсэн, бусад оронуудай газар дээрэ империалистнуудай байгуулһан сэрэгэй баазануудта эсэргүүсэн, яаралтайгаар зэбсэгжэлгэдэ болон бусадта эсэргүүсэн арадуудай хэдэг тэмсэлэй шухалын шухала түхэл янзануудай нэгэн болоно. Энэ тэмсэл хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай бодото аша туһые харалсана бэшэ аал?

Амгалан тайбан байдал гээшэ социализмын үнэн сэхэ союзник гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гээшэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ, капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлдэ һайнаар нүлөөлнэ.

һүүлэй жэлнүүдтэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн илангаяа ехэ үргэн далайсатай боложо байна. Демократическа болон социальна эрхын түлөө олон оронуудта хүдэлмэришэн ангиин хэжэ байһан тэмсэл милитаристска хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө хэгдэжэ байһан тэмсэлтэй нягта холбоотой гэжэ дүй дүршэл харуулжа үгэнэ. Милитаризмда эсэргүү тэмсэл хүдэлмэришэн ангиин экономическа тэмсэлыешье политическэ шэнжэтэй болгодог. Шэнэ дайнай аюулые зайсуулха зорилгоор хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай гаргадаг хүсэлэл оролдолго уласхоорондын һанал нэгэдэлгын үзэл бодолтойгоор арадуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһална. Юуб гэхэдэ, мүнөөнэй эрхэ байдалда хэгдэдэг эб найрамдалай түлөө тэмсэл хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү ехэ интернациональна удхатай болоо.

Жэшээлхэдэ, ФРГ шэнги иимэ орондо эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гээшэ ямар удхатайб? Энэ хадаа хамагай түрүүндэ үһөө мэеэгээ абахые эрмэлзэдэг томо монополинуудта эсэргүүсэн, ажалшадай эрхэ болон политическэ сүлөөдэ тэдэнэй добтолон оролгодо эсэргүүсэн эдэбхитэй ябуулга хэхэ гэһэн удхатай. Иимэ тэмсэлдэ хабаадахадаа революционно хүдэлмэришэн анги олониитын демократическа хүдэлөөн соо «таража» үгы болошоно гэһэн хэбэртэйгээр хитад хүтэлбэрилэгшэд баталан хэлэдэг юм. Теэд таража үгы болохогүйһөө гадна, хүдэлмэришэн анги революционно организациин тусхай һургаал абана, жураамаа һайжаруулна, өөһэдынгөө зэргые нягтаар жагсаана, олониитэдэ бүри ехээр нүлөөлдэг болоно.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа ниитэ демократическа хүдэлөөн байһаниинь сохомтой, тиимэһээ социалис шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ зорилгонуудые урдаа табидаггүй, табижа шадахашьегүй. Теэд энээниие КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд оройдоошье ойлгодоггүй, тэдэнэр эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ тааруугүй зорилгонуудые баадхаха һэдэлгэ гаргадаг. Зүгөөр эб найрамдалай түлөө тэмсэл социализмда туһатай. Юуб гэхэдэ, энэ тэмсэл дайнай аюулай эшэ үндэһэн болгошо империализмда эсэргүүгээр шэглүүлэгдэдэг, өөһэдынгөө шухала аша туһые бүри һайнаар мэдэрэн ойлгохо ябадалда үргэн олон арад зониие хүргэдэг.

Олониитэ арадай хүсэндэ, ангиин тэмсэлдэ эмхитэй ябуулга тэдэнэй хэжэ шадаха байһанда үнэндөө ехээр этигэдэггүй байһан дээрэһээ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй социализмын түлөө тэмсэлтэй нягта холбоотой байһые арсадаг байна бшуу. КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй революци тухай асуудалаар мүнөө баримталдаг үзэл бодолынь гэхэдэ, олониитэ арад зоной тэмсэлэй үрэ дүн болгошо социалис революци тухай ленинскэ һургаалһаа тэдэнэр арсана. Олониитын һанал хүсэлые, тэдэнэй революцида хэр бэлэн болоһые оройдоошье хараада абангүйгөөр, дотоодын болон гадаадын оршон байдалые хараадаа абангүйгөөр хаа хаанагүй али бүхы ушарта имагтал зэбсэгтэ восстани хэхэ хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр тоолодог байна.

Иимэ хараа бодол яахадаа тон ехэ хоротойб гэхэдэ, олониитэтэй оролдосотой нэтэрүүгээр хүдэлмэрилхэ, социалис революци хэхын тулада бодото болон онсо өөрэ эрхэ байдалай бии болохо ябадалые хооһон революционно үгэнүүдээр һэлгэдэдэг, бүри хэтэрхэдээ, арадһаа таһаржа үсөөн бүлэ, хүнүүдэй баримтагүй хубхай ябуулга хэлгээр һэлтэгдэдэг байна. Иимэ ябуулга марксизм-ленинизмтай холбоотой гээшэ аал, энэ хадаа үни хада буруушаагдаһан бланкистска болон троцкистска үзэл бодолые идхаһан ябадал болоно бэшэ аал?

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд тад ондоогоор хэлэхые оролдодог байха юм. Гэбэшье коммунис хүдэлөөндэ тохёолдоһон үзэл буляалдаанай эгээн хурса пунктнуудай нэгэн гэхэдэ, «революци хэхэ гү, али хэхэгүй» гэһэн асуудал бэшэ, харин «ямар аргаар революци хэхэб» гэһэн асуудал болоно. Хэрбээ коммунис партинууд зэбсэгтэ тэмсэлые арад зоной дэмжэхээр байһые хараадаа абангүйгөөр, имагтал иимэ тэмсэл хэхые оролдоод байгаа һаань, энэнь заабол гашуудалтайгаар илагдаха ябадалда хүргэхэ байна.

Ондоогоор хэлэхэдэ революциие түргэдхэжэ гү, али захилаар хэжэ болохогүй, тэрэниие газаа тээһээнь баадхажа болохогүй гэһэн марксистско-ленинскэ һургаалай шухалын шухала заабаринуудай нэгые хитад хүтэлбэрилэгшэд мартаһан байна. «Захилай, хэлсээнэй ёһоор бусад орондо революци хэжэ болохо гэжэ һанадаг хүнүүд бии. Эдэ хүнүүд хадаа оройдоошье бодолгүй хүнүүд гү, али һүйдхэлшэд» болоно гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн. (Том 27, нюур 441). Революци гээшэ пролетариадай, тэрэнэй революционно манлайн хүтэлбэреэр олониитэ арад зоной хэдэг хэрэг болоно. Гэбэшье энэ хадаа таарамжатай оршон байдалай тогтохые хүлеэн, марксистнууд-ленинецүүд эдэбхи хэшээлгүйгөөр хүлеэжэ һууха уялгатай гэһэн удхатай бэшэ байһаниинь ойлгосотой. Тоогойнгоо талаар багашагшье һаа, пролетариадай болон таряашадай түрүү хубиин зүгһөө дэмжэгдэдэг хатуужалтай парти революциие толгойлжо, өөрынгөө хойноһоо арадые дахуулан ябажа шадаха гэжэ КПСС-эй дүй дүршэл харуулжа үгэнэ. В. И. Ленинэй эсэшэ сусашагүйгөөр онсолон тэмдэглэдэгэй ёһоор, революци хэхын тулада иимэ оршон байдал тохёолдоһон байха ёһотой. Гэбэл «эзэрхэгшэд» хүтэлбэрилжэ шадахаа болиһон, «мэдэлдэнь байгшадынь» хуушан гүримаараа һууxaя хүсэхэеэ болиһон байха зэргэтэй.

Мүнөөнэй оршон байдалые бодотоор сэгнээд байхадаа амгалан, мүн амгалан бэшэшье аргаар капитализмһаа социализмда орожо болохо гэжэ аха дүү партинууд тоолодог байна.

Гэбэшье капитализмһаа социализмда оролго ямаршье аргаар болоо һаа, имагтал социалис революци хэхэ, элдэб янзын түхэлөөр пролетариадай диктатура байгуулха аргаар бэелүүлэгдэхэ байна. Орон бүхэндэ социализмда амгалан гү, али амгалан бэшэ аргаар орохо бодото арга боломжонууд түүхэтэ бодото эрхэ байдалаар тодорхойлогдохо болоно. Хүдэлмэришэн анги революционно тэмсэлэй бүхы арга зэбсэгүүдые илгадгүйгөөр шудалха ёһотой, тэмсэлэй нэгэ түхэл маягые, тодорхой эрхэ байдалые хараада абан тон түргэнөөр гэнтэ нүгөөдэ түхэл маягаарнь һэлгэжэ шадахаар бэлэн байха ёһотой гэжэ В. И. Ленинэй зааһан заабаринуудые капиталис оронуудтахи аха дүү партинууд шууд сэхээр хүтэлбэри болгоно. Аха дүү партинуудай тактикын асуудалнуудта иигэжэ творческоор хандалгые хитад хүтэлбэрилэгшэд буруушаадаг, өөһэдынгөө оронуудта революци яажа хэхыень тэдэндэ Пекинһээ заажа үгэхэ һэдэлгэ гаргадаг байна. Иимэ «заабаринууд» марксистнууд-ленинецүүдэй зүгһөө нэгэн һаналтайгаар буруушаагдадаг гэжэ яһала ойлгосотой.

Манай парти пролетарска интернационализмын хараа бодолые ходоодоо шууд сэхээр баримталдаг байһан юм. Ямаршье хардалга, ямаршье бузагай муухай гүрдэлгэнүүд бидэнэртэ нангин удхатай пролетарска интернационализмын тугые бузарлажа шадахагүй. Капиталис байгуулалтые усадхахын түлөө, обществоёо социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгахын түлөө тэмсэжэ байһан капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангитай, олониитэ ажалшадтай һанал нэгэдэлгээ манай парти саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ. Иимэ замаар ябахые Ленин бидэндэ захяа һэн, энэ замаар бидэнэр шууд сэхээр дабшан ябахабди. **(Альга ташалга).**

III.

Бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиһаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе амяарлан таһалха хараа шугам КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд баримтална

Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе өөрынгөө зорилгоор хэрэглэхын тулада хитад хүтэлбэрилэгшэд тусхай бодолтой байдаг.

Империализмын колониальна ёһо гүримай хүмэрин унalга, сүлөөрһэн оронуудай зорилгонууд болон саашанхи хараа замууд хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй социальна дэбжэлтын шухалын шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Империализм болон дотоодын хархис этэгээдүүд национально-сүлөөрэлгын революциинуудай хүгжэлтые зогсоохо, сүлөөрһэн оронуудые шэнэ түхэлэй колониализмын урьхада оруулха һэдэлгэ гаргана. Национальна талаараа хүсэдөөр сүлөөрхын түлөө, капиталис бэшэ замаар хүгжэн ябахын түлөө демократическа түрүү хүсэнүүдынь тэмсэдэг. Энэ тэмсэлэй үрэ дүнгһөө хэдэн олон зуун миллион хүнүүдэй түүхэтэ хуби заяан дулдыдаха байна.

Дэлхэйн коммунис партинууд хадаа империализмда эсэргүү хүдэлөөнэй угаа ехэ дүй дүршэлые өөһэдынгөө уласхоорондын зүблөөнүүд дээрэ согсолоод, национальна болон социальна талаар бүрин хүсэдөөр сүлөөрхын түлөө Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай тэмсэлые саашадань хүгжөөхэ зорилгоор ябуулга хэхэ тодорхой нарин программа хараалһан байха юм.

Марксистско-ленинскэ энэ программада хитад хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө тусхай хараа шугамые зөрюугээр табяа, тиигээд национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе аюултай, Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай туйлалтануудта гай түбэг ушаруулхаар замда түлхин оруулхаар заабаринуудые энэ хүдэлөөндэ баадхаха һэдэлгэ гаргана.

Хамагай түрүүндэ Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудай угаа ехэ ондо ондоо эрхэ байдалтай байһые хитад хүтэлбэрилэгшэд оройдоошье хэрэгсэдэггүй байха юм. Эдэ оронууд социально-экономическа болон политическэ хүгжэлтын ондо ондоо шатануудта байдаг гэжэ мэдээжэ бшуу. Социализмын замда ороод байһан бүлэг оронууд бии. Политическэ бэеэ даанхай байдалтай болоод, социальна хубилалтануудые бодотоор хэжэ эхилһэн бүлэг оронууд бии. Национальна буржуазин засагаа гартаа абаһан, тиигээд бүхы дээрээ империализмда эсэргүү хараа бодол баримталдаг бүлэг оронууд бии. Политическэ бэеэ даанхай байдалтай болоо гэжэ ёһо тадысэ тоолоогдодог аад, харин империалистнуудай туһамаршадай засагаа барижа байһанһаа гү, али империалис бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсаһанһаа боложо, үнэндөө бэеэ даанхай болоожо шадаагүй оронууд бии. Эсэстэнь, колониальна засаг түрын үлэһэн, тиигээд сүлөөрхын түлөө арадуудайнь баатарлиг тэмсэл хэжэ байһан оронууд үшөө бии.

Оронуудай эдэ бүлэг бүхэнэй арадуудай үмэнэ ондо ондоо зорилгонууд табигдана гэжэ марксистнууд-ленинецүүдтэ ... байна. Хитад хүтэлбэрилэгшэд коммунис партинуудта, бүхы түрүү хүсэнүүдтэ тэмсэлэй нэгэн адли, нэгэ хэбэй схемэнүүд болон арга методуудые баадхаха һэдэлгэ гаргана. Энэ илангаяа юун дээрэһээ элеэр харагданаб гэхэдэ, мүнөөнэй үе сагта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй зорилгонууд гол шухала гэжэ тэдэнэр табидаг байна.

Империалистнуудай политическэ эзэрхэлгые усадхаһан, урдын колониинууд болгошо, диилэнхи олонхи оронуудай гол зорилго хадаа бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхэ, өөрынгөө экономикоһоо колониализмын үлэгдэлнүүдые зайсуулха, национальна экономикоёо хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, экономическа талаараа бэеэ даанхай болохо, социально-экономическа дэбжэлтын замаар дабшаха ябадал болоно гэжэ марксистнууд-ленинецүүд тоолоно. Хариин монополинуудые түрихэ, таряашадай аша туһада зорюулан аграрна шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ, хамагай түрүүндэ гүрэнэй сектор байгуулан, национальна промышленностиие хүгжөөхэ, олониитын-политическэ ажабайдалые демократическа шэнжэтэй болгохо ниитэ национальна иимэ асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ табигдаха болоно. Эдэ зорилгонуудые шиидхэхэ үедэ хэдэ хэдэн оронуудта капиталис бэшэ замаар, социализмын замаар хүгжэхэ эрхэ нүхэсэл бии болоно.

Сүлөөрһэн оронуудай компартинуудай делегацинуудтай хөөрэлдэхэдөө, уласхоорондын конференцинүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Хитадай түлөөлэгшэд ондоо юумэн тухай хэлэдэггүй, харин эдэ оронуудта имагтал зэбсэгтэ тэмсэл дэлгэрүүлхэ шухала байһан тухай хэлэдэг байна. Жэшээлхэдэ, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Стокгольмско сесси дээрэ КПК-гай ЦК-гай гэшүүн Лю Нин-и иигэжэ хэлэһэн байгаа. «Зэбсэгтэ тэмсэл хэхэ зам хадаа дарлагданги нацинуудые эсэслэн сүлөөлэлгые хангаха зам болоно».

Колонизаторнуудта эсэргүү, шэрүүн шанга засаг түрэнүүдтэ эсэргүү зэбсэгтэ восстанинуудые, дарлагданги арадуудай сүлөөрэлгын дайе марксистнууд-ленинецүүд ходоодоо дэмжэдэг байгаа, дэмжэнэшье. Зүгөөр, тодорхой эрхэ байдалые хараада абангүйгөөр, тэмсэлэй ямар нэгэн түхэл янзые хуушаарнь хэрэглэлгэдэ үндэһэлэн нэгэн адли тактика хэрэглэлгые тэдэнэр ходоодоо буруушаадаг байһан юм. Ази, Африкын, Латиин Америкын олон оронуудта империализмда эсэргүү политика бэелүүлдэг, национальна правительствануудай засагаа гартаа абаад байһан мүнөөнэй оршон байдалда иимэ тактика илангаяа ехэ дутагдалтай байна. Иимэ оршон байдалда зэбсэгтэ тэмсэл хэхэ нэгэн адли уряа табиха гээшэ хоёр дахин ехэ хоро хүргэхэ, национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдые эмхи гүримгүй болгохо, империализмда эсэргүү тэмсэлһээ тэдэниие һамааруулха гэһэн удхатай болохо байна.

Алжирай, Ганын, Малиин болон бусад зарим оронуудай ажалшадай үмэнэ зэбсэгтэ восстани хэхэ зорилго табигдана гэжэ хэлэхэ болоо һаа, бодолгүй тэнэг ябадал болохо байна. Иимэ заабари үгтөөд байгаа һаа, эдэ правительствануудые унагаахые эрмэлзэдэг хархис этэгээдүүдые дэмжэгты гэһэн уряа үнэндөө болохо байгаа бшуу. Жэшээлхэдэ, Индонези, Цейлон гэхэ зэргын оронуудта иимэ заабари бэелүүлхэ һэдэлгэ гаргаа һаа, хоро хүргэхэһөө ондоо юумэдэ хүргэхэгүй бэшэ аал?

Хаа хаанагүй зэбсэгтэ тэмсэл хэхэ гэһэн хитад хүтэлбэрилэгшэдэй «зүүнэй тала бариһан» заабаринууд хадаа сүлөөрһэн оронуудтахи коммунис болон бүхы демократическа хүсэнүүдые баримтагүй хубхай үзэл бодолтой байха замда оруулха гэһэн һэдэлгэ болоно гэхээр байна. Иимэ түхэлэй заабариие һохорлигоор дүүргэлтэ болгоод, бодото эрхэ байдалые хараадаа абадаггүй этэгээдүүд өөһэдыгөө гансаарданги байдалда оруулдаг, хэндэшье хэрэггүй хохидолдо ородог, өөһэдынгөө оронуудай социальна дэбжэлтэдэ туһалхагүйһөө гадна, тэрээндэнь һаад ушаруулжа эхилдэг байна.

Сүлөөрһэн оронуудай түүхэтэ хүгжэлтын саашанхи хүгжэлтын асуудалнуудай талаар хитад хүтэлбэрилэгшэд хадаа коммунис хүдэлөөнэй шухалын шухала заабариие, сүлөөрһэн оронуудай капиталис бэшэ замаар хүгжэхэ арга боломжо тухай ленинскэ тезисые буруушаадаг байха юм.

Хитадай компартиин ЦК-гай генеральна секретарь Дэн Сяо-пин гэгшэ Москвада хоёр талын уулзалгын (1963 оной июль) болоходо, иигэжэ сэхэ мэдүүлээ һэн. Капиталис бэшэ замаар хүгжэхэ тухай тезис хадаа «хооһон үгэнүүд болоно». Теэд В. И. Ленинэй табиһан энэ тезис урдань колониальна дарлалтада байһан хэдэ хэдэн арадуудай дүй дүршэлөөр батадхагданхай гэжэ коммунист бүхэндэ мэдээжэ байна бшуу.

Капиталис бэшэ замаар хүгжэхэ һанал бодол Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай дунда улам үргэнөөр дэмжэгдэдэг боложо байнхай. Хэдэ хэдэн оронуудай арадуудта энэ һанал бодол бодото ябуулга хэхэ уряа лозунг боложо үгэнэ. Энэ хадаа социализмын угаа ехэ илалта болоно гээшэ! Капитализм арадуудай хараһаар байтар нэрээ хухараа, социализмын үзэл бодол сүлөөрһэн оронуудта бүри ехэ нүлөө үзүүлдэг хүсэн болоо, олон оронуудай түрүү хүсэнүүд, национальна ударидагшанар социализмын замда орохын түлөө оролдолго гаргана, энэ талаар бодото хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ, тиихэдээ, социалис оронуудай, марксистско-ленинскэ партинуудай зүгһөө дэмжэгдэхэбди гэжэ зүб зүйтэйгөөр тоолоно.

Хитадай ажал ябуулагшад зэбсэгтэ тэмсэл тухай «зүүнэй тала бариһан» хооһон үгэнүүдые дурдахаһаа ондоо, эрхим һайн ерээдүйн түлөө тэмсэхэ зам тухай сүлөөрһэн оронуудай арадуудта юушье хэлэжэ шадахагүй байна. Урдын колониинуудай түрүү хүсэнүүдэй социализмын түлөө тэмсэхэдэ туһалжа шадахаар таатай үзэл бодол тэдэнэртэ үнэндөө үгы байна бшуу.

Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай аша туһа бидэндэ илангаяа дүтэ ойлгосотой, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй саашанхи хүгжэлтэ тухай хэнһээшье үлүүгээр һанаагаа зобонобди гээд ушар байдалые харуулха гэжэ хитад хүтэлбэрилэгшэд оролдодог. Эдэ декларацинуудыень бодото байдал буруу һүргэдэг байна. Үнэндөө тэдэнэр ондоо һанаашалгануудые хүтэлбэри болгоно гэжэ улам бүри эли боложо үгэнэ. Түрүү һүри эзэлхэ түсэбүүдээ бэелүүлхэ зэбсэг болгохын тулада национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хүсэнүүдые өөрынгөө хиналта доро абахые КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд элитээр эрмэлзэнэ. Энээн тушаа «Жэньминь жибао» газетын 1963 оной октябриин 22-ой статья соо бэшэгдэһэн зүйлнүүд һонирхолтой байна. «Ёһотойл» марксистнууд-ленинецүүд Пекиндэ байдаг гэжэ тодорууулхые оролдохо зууpaa, тэдэнэй заабариие анхаралда абахыень национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ ойлгуулха гэжэ газетэ сэхэ оролдоһон байха юм. Хитад хүтэлбэрилэгшэд али бүхы юумээр Пекинһээ жэшээ абахыень Ази,

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

НҮХЭР М. А. СУСЛОВАЙ ЭЛИДХЭЛ

(Үргэлжэл. Эхиниинь 1, 2, 3-дахи нюурнуудта)

Африкын, Латиин Америкын арадуудые уряална. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй булюу һуури ээлхэ тушаа КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй эрилтэ, түс хүдэлөөе өөрынгөө түсхай зорилгонуудта тааралдуулха эрмэлзэлгэнь статья соо элеэр харуулагдаһан байна.

Дэлхэйн социалис байгуулалтаһаа, бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиһаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе амяарлан таһалха тушаа хитад хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг хараа шугамай бодото зорилгонь энээн дээрэһээ бүри али боложо үгэнэ.

Имагтал энэ зорилгоор КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд хадаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түүхэтэ үүргые КНСС «тоонигүй», энэ тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэнэбди гэһэн шалтаг бараад Советскэ Союз национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ «туһалхаа арсана» гэһэн хэбэртэйгээр худал хуурмаг үгэнүүдые үбайгүйгөөр хэрэглэдэг байна. Энэ харата муухай хардалга гүрдэлгые буруу гэжэ тодоруулһанай хэрэг маанарта үгы байна даа. КНСС тушаа хэршье «хурса үгэнүүдые» хитад хүтэлбэрилэгшэд хэрэглээшье һаа, тэдэнэр өөһэдынгөө хардалга гүрдэлгые зүбтүүлхэр нэгэшье баримта дурдажа шадахагүй байна бшуу.

Зүгөөр КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд хардалга гүрдэлгэ хэлгээр өөрынгөө ябуулгые хизаарлуулнагүй. Гүрэн түрын талаар, тэрэшэлэн уласхоорондын элдэб демократическа организацинуудта ябуулга хэхэдээ, империалис хүсэнүүдтэ эсэргүү нэгэдэлые бэхижүүлхын тулада бэшэ, харин СССР-тэ, социализмын бусад оронуудта эсэргүү тэмсэл хэхын тулада өөһэдынгөө хүсэлөө оролдолгые гол түлэб зорюулдаг. Жэшээлхэдэ, Афро-Азиин һанал нэгэдэлэй конференциин Мошодо болоходо КНР-эй делегацууд эгээл иимэ ябуулга хэһэн байха юм.

Энэ конференци дээрэ хитад делегаци толгойлогшо Лю Нин-и манай түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө, иигэжэ хэлээ һэн: «Зүүн Европын оронууд Ази, Африкын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ёһотой... Таанад яахаяа энэ ерээ гээшэбта, таанадай ерэһэнэй хэрэг юун байгаа гэжэ тэдэнэй энэ хадаа Афро-Азиин һанал нэгэдэлгын хүдэлөөе дорожолһон ябадал болоно. Иигэжэ ерэһэнтэй бидэнэр шаналнабди... Ямаршье ябуулга хахадатнай болохо, харин бидэнэр таанарта эсэргүү байхабди».

Орондуд, чехүүд, поляргууд сагаан шарайтайнууд, тиимэһээ «тэдэндэ найдажа болохогүй», тэдэнэр «сагаан шарайтай америкынхидтэй холбоотой хүсэнүүд шадаха байха». Ази, Африкын арадууд оноо тусгаар хүсэл эрмэлзэлтэй. Тиимэһээ өөһэдын тусхай нэгэдэл байгуулха ёһотой гэжэ Ази, Африкын оронуудай түлөөлэгшэдтэ тус конференци дээрэ этигүүлэн ойлгуулха гэжэ Хитадай делегацууд оролдодог байгаа.

Имагтал Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудта хамаатай (профсоюзна, журналистскэ, уран зохёолшодой, студентнүүдэй, спортивна болон бусад) нэгэ талын организацинуудые хитад хүтэлбэрилэгшэдэй һүүлэй үедэ байгуулжа эхилээ. Тэдэнэр хадаа эдэ организацинуудые Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерацида, уласхоорондын бусад нэгэдэлнүүдтэ зүрюүгээр табиха хүсэлэнтэй.

«Зүүн зүгһөө үлеэһэн һалхин Баруунай һалхиие булижа байна» гэһэн уряа лозунг хитад хүтэлбэрилэгшэд табиһан юм. Энэ уряагай политическэ ямар удхатайгаар табидаһаниинь тэдэнэй һүүлэй жэлнүүдтэ хэжэ байһан бодото ябуулгануудһаа хаража үзэхэдэ, илангаяа ойлгосотой болоожо үгэнэ. Энэ уряа националистическэ шэнжэтэй, ангиин тала харалгые нютаг нютагай, үндэһэ яһанай тала харалгаар һэлгэһэн уряа болоно гэжэ бүри 1960 оной Зүблөөн дээрэ эрид шангаар шүүмжэлэгдээ һэн. Дэлхэйн социалис байгуулалтын, Баруун Европын, Америкын хүдэлмэришэн ангиин, колониитэ арадай үүргэ ехээр доошолуулагдана гэжэ эли болоно.

Бүхы оронууд болон түбинүүдэй империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэхэ тухай ленинскэ үзэл бодол «Бүхы оронуудай пролетаринар, дарлагданги арадууд нэгэдэгты!» гэһэн уряа соо эли тодоор харагдана. Хитад теоретигүүд хадаа энэ уряае Зүүн зүгэй арадуудые үндэһэ яһанай илгаа баримталан, амяараа болоожо таһарха уряагаар һэлгэхые хүсэнэ. Зүүн зүгһөө үлеэһэн һалхинай ямаршьеб шэдитэ хүсэн тухай тэдэнэй уряа хадаа колониализмда эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан арадуудай дунда үндэһэ яһанай илгаа баримталха һанал бодол түрүүлхэ гэһэн лэ зорилготой байна бшуу.

Империалистнуудай зүгһөө олон удаан жэлдэ дарлагдажа, мүлжэгдэжэ, национальна нэрэ хүндынь доромжологдожо байһан дарлагданги арадуудай дунда ямар үзэл түрэдэг байнаб гэхэдэ, урдын колонинууд болон колони шахуу орон нютагуудай хүн зоной зарим хүби сагаан шарайтай хүнүүдтэ этигэлгүйгөөр хандадаг байна. Эдэ бүхы мэдэрэлыень бүри ехээр һүжэрөөхэ гэжэ хитад хүтэлбэрилэгшэд һэдэнэ. Тиихэдээ урдын колонинууд болон колони шахуу байһан оронуудай арадуудые социалис оронуудта, капитализмын хүгжэнги оронуудай ажалшадта эсэргүүгээр элсүүлэн табина, эдэ арадуудай аша туһые имагтал бидэнэр хамгаалдаг байнабди гэжэ өөһэдыгөө харуулха гэжэ тэдэнэр багсаадаг байна бшуу. КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй, Хитадай уряа лозунгын бодото удхые элирүүлхэ, КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй холын бодолые элишэлхэ болоо һаа, иимэ байнал даа: Хитад гээшэ Зүүн зүгэй эгээн томо орон, тиимэһээ Зүүн зүгэй аша туһые тэрэ харуулна гэжэ тэдэнэр бодомжолно. тиимэһээл «баруун тээһээ» үлеэһэн һалхиие «булиха» ёһотой «түүхын һалхинууд» бии болоно бшуу.

Тиимэ болохолоороо, энэ уряа хадаа хитад хүтэлбэрилэгшэдэй соёл сурталай болон политическэ талаар түрүү байдалтай байха гэһэн эрмэлзэлгыень харуулна гээшэ ха.

Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй иимэрхүү түхэлэй түсэб табидаг байһаниинь яһала ойлгосотой. Ушарынь дэлхэйн социалис байгуулалтатай, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн нягта холбоотой байгаа һаа, өөһэдынгөө һанаашалгануудые бэелүүлхэ замдань тэдэнэртэ горитойхон һаад түбэг болоожо үгэхэ байгаа бшуу. Эгээл иимэһээ СССР-һээ, бусад социалис гүрэнүүдһээ, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиһаа Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудые холодхон таһалха хараа шугам КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд баримталдаг байна бшуу. Иимэ хараа шугамай Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай аша туһада тон харша байһан тухай хэлээдшье яахаб. Энэ хараа шугамые тэдэ арадуудай улам бүри ехээр буруушаадаг байһые баримтанууд харуулжа үгэнэ.

Сүлөөрһэн гүрэнүүдэй социализмын оронуудтай холбоо барисаае һуларуулха зорилготойгоор КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг хараа шугам хамагай түрүүндэ, Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудта угаа ехэ хохидол гэжэ ойлгосотой байна. Үнэндөөшье, энэ хараа шугам хадаа дурсагдаһан оронуудай арадуудые амяараа тусгаар, үндэһэ яһанайгаа талаар хааградаар ябадалда хүргэхэ, тэдэниие уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй болон шэнэ общество байгуулгын дүй дуршалһаа холодхохо, тиигэжэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүүгээр империалистнүүдэй хэрэглэжэ болохо үгэхэ байна бшуу.

Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай, бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиин революционно хүдэлөөнтэй нягта холбоотой байһанайнгаа ашаар манай үе сагта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн угаа ехэ амжалтануудые туйлаа. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн хадаа мүнөө үе сагай революционно гол хүсэнүүдэй нэгэн болоно, империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдал болон социализмын түлөө хэгдэдэг тэмсэлдэ түүхэтэ удха шанартай шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти, бүхы марксистско-ленинскэ партинууд тоолоно.

Национальна дарлалтаһаа сүлөөрхэ бодото замуудые бүхы дарлагдаһан арадуудта Агууехэ Октябриин социалис революци түүхэдэ анха түрүүнээ харуулаа һэн. Энэ революци агууехэ революционно хүгжэлтэдэ эхи табяа һэн. Иимэ хүгжэлтэ амжалтатайгаар болоожо, мүнөө бүхэдэлхэйн-түүхэтэ шухала удха шанартай ушар болоожо, колониальна ёһо гурим һандаран һалажа байна.

Түүхэтэ шэнэ эрхэ байдалда национально-сүлөөрэлгын революцинууд илан мандана. Нэгэдэхеэр, дэлхэйн социалис байгуулалта бии болоод, хүгжэн бэхижэжэ байна. Энэ хадаа хүн түрэлтэнэй общоствын хүгжэлтэдэ шиидхэхы удха шанартай эрхэ нүхэсэл болоожо үгөө. Хоёрдохёор, империализмын сохилтын хүсэнүүд бологшо гитлеровскэ Германиие, фашистска Италиие, милитаристска Японииe дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ бута сохилгоһоо уламжалан дэлхэйн хархис хүсэнүүд нилээд һуларһан байгаа. Гурбадахяар, метрополи—оронуудай хүдэлмэришэн анги, бүхы ажалшад империалистнуудай колониальна политикада эсэргүү тэмсэлые шангадхаа.

Эдэ бүгэдэ хадаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй илалтада тон таарамжатай эрхэ байдал бии болгоо, гурбан түбиин—Ази, Африкын болон Латиин Америкын империализмын колони болон колони шахуу оронуудта илалтатайгаар дэлгэрһэн байна. Өөрынгөө тэмсэлээр национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй социалис оронуудта, бүхы революционно хүсэнүүдтэ үзүүлдэг туһаламжые бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди.

Бүхы революционно хүсэнүүдэй нэгэдэл империализмтай хэгдэдэг тэмсэлдэ илажа гараха эшэ үндэһэн болоно. Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай национальна аша туһанууд социалис хани нэгэдэлэй бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиин болон ажалшадай аша туһатай хүсэдөөр тааралдана. Энэ хадаа империализмда эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан революционно хүсэнүүдэй бүри нягта жагсаалай бодото үндэһэ һуури болоно.

Үшөө манай ороной гансахан лэ социалис гүрэн байха үедэ Ленин иигэжэ бэшээ һэн. «Зүүн зүгэй арадуудай революционно хүдэлөөн мүнөө амжалтатайгаар хүгжэжэ шадаха, зүгөөр энэ хүдэлөөн бүхы дэлхэйн империализмда эсэргүүсэн манай Совет республикын хэдэг революционно тэмсэлтэй нягта һайн холбоотойгоор дэлгэрбэл амжалтатай байжа шадаха» (Зохёолнуудай 30-дахи том, 130-дахи нюур). Мүнөө дэлхэйн социалис системын бии болоод байхада, Ленинэй эдэ үгэнүүд бүришье ехэ хүсэтэйгөөр дуулдана.

Мүнөө тодорхойгоор хэлэбэл, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе социалис оронуудай зүгһөө дэмжэхэ гээшэ ямар удхатайб?

Сүлөөрһэн оронуудта колониальна гурим һэргээхые, колониальна дарлалтаһаа мултарһан арадуудай национальна хүсэл эрмэлзэлгэеэ бэелүүлгэдэнь һаад ушаруулхые эрмэлзэдэг империалистнуудай һэдэлгые шууд сэхээр буруутуулха гээшэ социалис гүрэнүүдэй интернациональна уялга болоно. Бүхы иимэ ушарнуудта эдэ оронуудта политическэ болон дипломатическа дэмжэлгэ үзүүлхэ, шухала болоһон сагтань дэлхэйн социалис байгуулалтын бүхы түгэлдэр хүсэ шадалда түшэглэн империалис ээрхэг түримхэйшүүлэй амые татаха гээшэ социалис гүрэнүүдэй уялга болоно.

Сүлөөрэлгынгөө түлөө тэмсэжэ байһан арадуудта туһаламжа үзүүлхэ зорилготой манай политика хадаа пролетарска интернационализмын нангин гол ёһонуудта, агууехэ Ленинэй заабаринуудта үндэһэлдэг юм.

Национально-сүлөөрэлгын асуудалнуудаар өөһэдынгөө һанамжые манай парти, манай правительство хэдэн оло дахин дэлгэрэнгыгээр, али тодоор найруулан хэлэдэг байһан юм. Африкын болон Азиин хэдэ хэдэн газетэнүүдэй редакцинуудай асуудалнуудта нүхэр Н. С. Хрущевой үгэһэн харюунууд һаяхан толилогдоһон байна. Тэрээн соо иигэжэ тон эли тодоор хэлэгдэнэ: «Колонизаторнуудта эсэргүүсэн дайлалдадаг арад бүхэн Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай шууд сэхэ дэмжэлгые хүлеэдэг байгаа. Сүлөөрэлгынгөө түлөө тэмсэжэ байһан арадууд саашадаашье иимэ туһаламжа хүлеэжэ шадаха гэжэ бидэнэр үшөө дахин бүгэдэндэ дуулдахаар мүнөө мэдүүлнэбди». **(Альга ташалга).**

Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе, богоолшологшодтоо эсэргүүгээр арадуудай хэдэг үнэн зүб дайн байлдаае Советскэ Союз эдэбхитэйгээр дэмжэдэг гэжэ Ази, Африкын, Латиин Америкын арадууд һайн мэдэдэг. Советскэ Союз, мүн социализмын бусад оронууд национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ али бүхы экономическа, политическэ, шухала болоо һаань, сэрэгэй туһаламжа үзүүлдэг, империализмын нютаг нютагуудта дайн байлдаа һүжэрөөлгэдэнь, зэбсэгэй хүсөөр революцида харша ябуулга ондоо оронуудта гаргалгадань һаад ушаруулхын тулада хэжэ болохо бүхы юумые хэдэг байна.

Иимэ баримтануудые дурдахада тон эли болоожо үгэхэл. Англо-франко-израильска ээрхэг түримхэй аашын Суэц шадар гаргагдаха үедэ Египет дэмжэгдэһэн байгаа. Бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө, Баруун Ирианиие оронтоёо нэгэдүүлхын түлөө тэмсэлдэнь Индонезидэ туһаламжа үзүүлэгдээ, мүн бусад олон дэмжэлгэнүүд үзүүлэгдэһэн байгаа. Дэмжэлгэ үзүүлхэ тухай маанадта хандаад, тиимэ дэмжэлгэ абаагүй нэгэшье арад байхагүй. **(Альга ташалга).** Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин баатарлиг сэрэгшэд, Индонезиин, Йеменэй, бусад оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүд колонизаторнуудта эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэнь хэнэй зэбсэг туһалааб гэжэ һайн мэдэдэг байха юм. **(Альга ташалга).**

Национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байһан арадуудые имагтал һүүлэй үе соо Советскэ правительство нэгэтэ бэшэ, эрид шууд хамгаалһан байна. Советскэ правительство хадаа империализмда эсэргүү тэмсэл хэхэдэнь Панамын болон Кипрэй арадуудта дэмжэлгэ үзүүлээ, Америкын ээрхэг түримхэй ябуулгада вьетнам арадай эрэлхэг зоригтойгоор сохилто үгэлгэдэнь талархана, Занзибарай Арадай Республикын дотоодын хэрэгүүдтэ Англиин болон США-гай империалистнуудай хамааран оролсохо һэдэлгэ гаргахадань, тэдэндэ уридшалан һануулга хээ, Зүүн Африкада колонизаторнуудай гаргажа байһан харата һанаашалгануудые элишэлээ.

Мүнөө экономическа талаараа бэеэ даанхай байдал дайшалан абаха, социальна дэбжэлтын замаар урагшаа дабшаха гээшэ сүлөөрһэн оронуудай империализмда эсэргүүгээр хэдэг тэмсэлэй гол шэглэл болоно. Энэ үедэ сүлөөрһэн оронуудтай социалис гүрэнүүдэй ажахынгаа харилсаа холбоо ургэдхэхэ, тэдэндэ аха дүү ёһоор экономическа туһаламжа үзүүлхэ гээшэ тусгаар удха шанартай болоо.

Энэ уялгаяа Советскэ Союз шууд сэхээр дүүргэнэ. Сүлөөрһэн оронуудта совет ороной түрсэ багатайгаар үгэһэн урьһаламжануудай хэмжээн гурба миллиард үлүүтэй түхэриг болоһон байха юм. Хэдэн арбаад сүлөөрһэн оронуудта 500 шахуу промышленна предприятинуудые болон бусад барилгануудые бодхологодонь СССР туһаламжа үзүүлнэ. Экономическа талаараа бэеэ даанхай байха түшэг тулгуури бологшо гүрэнэй промышленностиие байгуулгадань сүлөөрһэн оронуудта Советскэ Союз һайн һайхан сэдьхэлээрэе туһалдаг байна. Бхилайска металлургическа комбинат, Асуанай хаалта хадаа колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн оронуудтай социалис оронуудай байгуулһан аха дүү ёһоной харилсаа холбооной һүлдэ тэмдэг болоожо арадуудай ухаан бодолдо хэтэдээ хадуургдан үлэхэл.

Залуу гүрэнүүдэй хэдэн мянган студент манай орондо һуража байдаг. Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудтай СССР-эй, бусад социалис гүрэнүүдэй байгуулһан экономическа холбоо барисаанай ургалта түхеэрэлгэнүүдые болон урьһаламжануудые үгэхэ талаар империалис гүрэнүүдэй хүсэд булюу байдаг ушарые зайсуулаа. Урьһаламжа үгэхэ гуримай, худалдаа наймаанай болон бусад талаар эдэ гүрэнүүд хүгжэлтэ багатай оронуудта буулта хэхэ баатай заримдаа болодог. Империализм урдань халтад гээл һаа, экономическа талаар хашалта хэдэг байһан юм. Энэ аарадаггүй зэбсэгынь мүнөө тэдэнэй гарһаа мултаран унаа.

Социализмын экономическа туһаламжада түшэглэн хариин оронуудай монополинуудай ээрхэлгэдэ эсэргүү тэмсэл хэхэдээ, илажа шадахабди гэжэ сүлөөрһэн оронуудай арадууд мэдэдэг болоо. Тэдэнэр социалис оронуудай экономическа талаараа бүри хүсэтэй болохыень эрмэлзэдэг байна. Капитализмтай экономическа мүрысөө хэхэдээ, социалис оронуудай туйладаг амжалтанууд, бүрин эрхэтэй болоһон залуу гүрэнүүдтэй экономическа холбоогоо тэдэнэй хүгжөөлгэ сүлөөрһэн оронуудай арадуудые мүнөөнэй эрхэ байдалда социализмын зүгһөө дэмжэхэ шухалын шухала, нүлөө ехэтэй аргануудай нэгэн болоно.

Хитадай ударидагшад хадаа амгалан ёһоной экономическа мүрысөө хэхэ талаар социалис оронуудай баримталдаг хараа шугам Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудай арадуудай аша туһада тааралданагүй гэжэ тэдэндэ үнэмшүүлэн этигүүлхые һэдэдэг, хүгжэлтэ багатай оронуудта СССР-эй болон бусад социалис гүрэнүүдэй үзүүлдэг экономическа туһаламжые али болохоор муушалдаг, энэ туһаламжын үг зорилго тухай һэжэг түрүүлхэ һэдэлгэ гаргадаг байна. Зүгөөр сүлөөрһэн оронуудай арадууд политическэ бага бэшэ дүршэлтэй болонхой. Тиимэһээ Хитадай ажал ябуулагшадай һанаашалгые, тэдэнэй үнэндөө юу хэхые хүсэдэг байһыень ойлгожо, өөһэдыень хара амяа хараһан түсэбэйнгөө мэдэлдэ оруулхые эрмэлзэдэг хитад хүтэлбэрилэгшэдэй политикые хэрэгсээнгүй гаража шадаха байна.

Советскэ туһаламжын бодото баримтануудые һайн мэдэдэг Ази, Африкын, Латиин Америкын арадууд хадаа хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хардалга гүрдэлгэнүүдэй ямар сэнтэй байһан тухай өөһэдөө тобшолол хэжэ шадаха гэжэ совет хүнүүд этигэнэ. Советскэ Союзай бодото хэрэгүүдые һүүлэй жэлнүүдтэ хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн ябуулгануудтай сасуулан хараад байхадаа, тэдэнэр иимэ тобшолол бүри хилбараар хэжэ шадаха.

Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн манай үе сагта, мүнөөнэй угаа ехэ түрүү хүсэнүүдэй нэгэн болоо, али бүхы бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, дэлхэйн социалис байгуулалтатай, империализмда, эсэргүү бүхы хүсэнүүдтэй нягта холбоо байгуулан, империализмын хүсэнүүдые эсэслэн илаха замаараа дабшаха, Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудые хэтэ үеынь гээгдэлһээ гаргаха, тэдэниие национальна болон социальна һалбаран бадаралгада хүргэхэ гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэнэбди.

Советскэ Союз хадаа колониальна дарлалтын бүхы аргануудые усадхахын түлөө ходо тэмсэдэг байгаа, тэмсэнэшье, тиигээд колониальна болон колониальна шахуу дарлалтаһаа мултарһан арадуудтай аха дүүгэй холбоотой байха гээшэ өөрынгөө уласхоорондын политикын эгээн шухала хубинуудай нэгэн болоно гэжэ тоолоно.

Империализмда эсэргүүсэн өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан арадуудта Советскэ Союзай Коммунис парти ходоо туһалдаг байгаа, саашадаашье али болохоор туһалха. Колониальна дулдыданги байдалһаа сүлөөрһэн оронуудай арадуудтай Советскэ Союзай болон социализмын бусад оронуудай арадуудай улам бэхижэжэ байһан хани барисаанда ямаршье хардалга гүрдэлгэ һаад ушаруулжа шадахагүй. **(Альга ташалга).**

IV.

Совет-хитад харилсаанууд тухай

Нүхэнүүд!

КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство Хитадай Арадай Республикатай улам нягта барисаатай, харилсаа холбоотой байха гэжэ ходоо ехээр оролдодог һэн. Тиин манай парти КПК-да, хитад арадта эгээл үнэн сэдьхэлһээ, интернационалис ёһоор хандадаг байгаа.

Бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө, социалис революциинь илахын түлөө Хитадай ажалшадта, тэдэнэй коммунистнуудай түрүү отрядта бидэ олон жэл соо туһалжа байгаабди. Социализм байгуулхадань, КНР-эй уласхоорондын оршондохи байдалые бэхижүүлхэдэнь, тэрэнэй социалис туйлалтануудаа хамгаалхадань аха дүү ёһоор туһалха уялгатайбди гэжэ бидэ тоологшо һэмди.

Манай парти, совет арад болбол Хитадта Советскэ Союзай ямар ехэ экономическа туһаламжа үзүүлһэн тухай мэдэнэ. СССР хадаа 200 гаран промышленна томо предприятинуудые, цехүүд болон объектнүүдые богонихон болзорто байгуулхадань Хитадай. Арадай Республикада туһалаа. Эдэнь тон шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Советскэ Союзай туһаламжаар промышленностиин томо томо һалбаринууд КНР-тэ байгуулагданхай: авиационно промышленность, автомобиль, трактор бүтээлгэ, энергетическэ промышленность, хүндэ ба нарин нягта машина бүтээлгэ, прибор бүтээлгэ, радиотехническэ болон химическэ промышленностиин элдэб һалбаринууд байгуулагданхай. Иимэ һалбаринууд урдань Хитадта байгаагүй.

Советскэ Союзай туһаламжаар байгуулагдаһан, һэльбэгдэһэн предприятинууд Хитадта жэл бүри 8,7 миллион тонно шэрэм, 8,4 миллион тонно булад, 32,2 миллион тонно нүүрһэ, сланец абаха арга олгоно. Манай ороной туһаламжаар бүтээгдэһэн предприятинуудынь сагаан туулганай 70 процентые, 100 процент синтетическэ каучук, 25—30 процент электроэнерги абадаг, 80 процент ашаанай автомобиль, трактор бүтээдэг байна. Советскэ Союзай техническэ туһаламжа хүргэһэнэй ашаар бүтээгдэһэн оборонно предприятинууд Хитадта оборонно промышленность байгуулгын үндэһэ һууринь болоожо үгөө.

1950—1960 онуудай турша соо КНР дотор 10 мянга гаран совет мэргэжэлтэд элдэб болзортойгоор командировкодо эльгээгдэһэн байнэ. 1951—1961 онуудта СССР дотор 10 мянга шахуу хитад инженернүүд, технигүүд, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд, 1 000 тухай эрдэмтэд һуралсаһан, научна бэлэдхэлтэй болоһон, практика гараһан юм. Энэ хугасаа дотор 11 мянга үлүүтэй студентнүүд, аспирантнууд совет дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн байна.

1953 оной һүүлээр совет-хитад харилсаан тон һайнаар хүгжөө. Сталинда шүтэн һүгэдэлгын хойшолонгоор манай оронуудай хоорондо тэгшэ бэшэ байдал тогтожо эхилээд байтараа иимэ дутагдал КПСС-эй ЦК-гай, нүхэр Н. С. Хрущевой үүсхэлээр тиихэдэ зайсуулагдаа һэн. «Хитадай асуудалаар бии болоһон али бүхы аягүй муу юумэнүүдые зайсуулһанай түлөө Н. С. Хрущев ехэ аша габьяатай юм»,— гэжэ Мао Цзэ-дун 1957 ондо хэлээ һэн.

1953 онойхидо орходоо 1959 ондо совет-хитад экономис холбоо барисаан хоёр дахин шахуу ехэ болоһон, харин барилгануудтань зорюулагдаһан туһаламжын хэмжээн энэ үе соо 8 дахин дээшэлһэн байна. 1954—63 онуудта Советскэ Союз Хитадта 24 мянга гаран хэһэг научно-техническэ документаци, тэрэ тоодо 1 400 томо предприятинуудай проект үгөө. Энэ документаци хадаа совет арадай, тэрэнэй научна болон техническэ интеллигенциин тон ехэ дүй дуршалтай байһые харуулаа. Научно-техническэ бүхы документацинууд бодото дээрээ түлөөһэгүйгөөр Хитадта үгтэһэн байха юм.

Советскэ Союз бодбол Хитадай Арадай Республикада 1 миллиард 816миллион түхэригэй урьһаламжа удаан болзороор үгөө һэн. Энэнь КНР-тэ туһагай байгаа.

Уласхоорондын оршондо Хитад агууехэ социалис гүрэнүүдэй дунда бата һуури эзэлһэй даа гэжэ, ООН дотор Хитад бүрин эрхэтэй болоһой даа гэжэ КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство бүхы хүсөөрөө оролдодог байгаа. Бидэнэр Советскэ Союзай гадаадын политикын талаар абадаг бүхы хэмжээнүүд тухайгаа КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэ ходо мэдээсэдэг, манай оронуудай гадаадын политикые хэлсээтэйгээр бэелүүлхэ гэжэ оролдодог бэлэй.

Арадай засагта Хитадта туһалха зуураа, КПСС-эй ЦК баһал КНР-эй зүгһөө туһаламжа абахадаа тэрэниие ехээр сэгнэдэг һэн. СССР-тэ хэдэ хэдэн шэнэ эд бараа Хитадай эльгээдэг, Хитадай наукын дүй дүршэлые халан абадаг байһан тухай, мүн эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө империализмда, колониализмда эсэргүүсэн хамтадаа тэмсэдэг байһан тухайгаа эндэ хэлэнэбди.

1950 ондо Советскэ Союз КНР хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон, бэе бэедээ туһалалсалга тухай хэлсээн баталагдаа һэн. Тэрэ хэлсээн манай оронуудай хоорондохи али бүхы харилсаануудые хүгжөөлгэдэ шухала байхаһаа гадна, мүн Алас Дурнада амгалан байдал тогтоохо хэрэгтэ шухала байһан юм.

Энэ хэлсээнэй ёһоор абаһан бүхы уялгануудаа Советскэ Союз арюунаар сахидаг һэн. КНР-тэ аюулай тохёолдохо бүринь Советскэ Союз союзник болоһон уялгаяа эсэстэнь хүрэтэр эрид дүүргэхээр бэлэн байдаг бэлэй. Жэшээнь, 1958 оной намар Советскэ правительствын толгойлогшо нүхэр Н. С. Хрущев США-гай президент Эйзенхауэртэ эльгээһэн бэшэг соогоо иигэжэ мэдүүлээ һэн: «Манай ороной тон ехэ хани, союзник, хүршэ бологшо Хитадай Арадай Республикада добтолоо һаа, Советскэ Союзда добтолһондол адли болохо». Тус мэдүүлгэ 1962 оной июльдэшье баһал эрид сэхэ хэлэгдээ һэн. Совет хитад оронуудай хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ правительствын ямар ханамжатайгаар хандадаг байһаниинь эндэ хэлэгдэһэн үгэнүүдһээ элирнэ гээшэ бэзэ.

Теэд КНР-эй правительство 1958 онһоо эхилээд, совет-хитад хани барисаае һандарган муудуулдаг элдэб хэмжээнүүдые улам олоор абадаг болоһон, уласхоорондын оршондо зохимжогүй ябуулгануудые хэжэ, Советскэ Союзһаа гадна, мүн бусад социалис оронуудта бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулдаг болоһон байна.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй зарим тэды харша ябуулгануудые гаргадаг байһанаа, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай экономическа болон культурна холбоогоо эрид багадхадаг болоһоной һүүлээр совет-хитад харилсаанууд илангаяа муудаа бэлэй. Бүри 1960 ондо ахадүү партинуудай Московско зүблөөнэй болоутай байтар Хитадай правительство экономическа, научно-техническэ харилсаанай талаар урдань баталагдаһан бүхы хэлсээ, протоколнуудаа дахин хаража үзэхыень СССР-һээ эриһэн, советскэ түхеэрэлгэнүүдые абаха гэжэ хараалаад байтараа, нилээд олон түхеэрэлгэнүүдыемнай абахагүйбди гэжэ буршажархиһан, совет-хитад худалдаа наймаанай хэмжээе тон бага болгоһон байха юм.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ хараа шэглэл СССР КНР хоёрой хоорондохи хани барисаанда, харилсаа холбоодо ехэ һаад һаалта хэнэ гэжэ ойлгожо байбашье, Советскэ правительство тэрэниинь зүбшөөнгүй байха ондоо аргагүй болоо бэлэй. Энээнэй эсэстэ 1962 ондо Советскэ Союз КНР хоёрой хоорондохи экономическа харилсаанай нийтэ хэмжээн (худалдаа наймаа, техническэ туһалалсалга хоёрые оруулалсан) 1959 оной хэмжээнһээ 36,5 процент хүрэтэр доошолһон, харин түхеэрэлгэ, материалнуудые абалсалга 40 дахин бага болоһон юм. 1963 ондо экономическа харилсаан, худалдаа наймаан бүри бага болоо.

Совет-хитад хэлсээ холбооной эрид бага болоожо байхадань бидэнэй хамаагүйгөөр хандахын аргагүй байһамнай эли ааб даа. Тиимэһээ КПСС-эй ЦК энэ муу юумэеэ болюулаял гэһэн уряатайгаар КПК-гай ЦК-да хэдэ дахин хандаа һэн. Бидэ энээн тушаа хэдэ хэдэн тодорхой хэмжээнүүдыешье дурадхаа һэмди. Теэд эдэ дурадхалнуудыемнай Хитадай хүтэлбэрилэгшэд дэмжээгүй бэлэй. Өөһэдынгөө тусгаар зорилго хараадаа абажа, тэдэ хүтэлбэрилэгшэд Советскэ Союз Хитад хоёрой хоорондохи харилсаае улам улам муудхуулан, үзэл сурталайнгаа арсалдаануудые гүрэнүүд хоорондын харилсаануудта дэлгэрүүлһэн байха юм.

СССР-тэй болон бусад социалис оронуудтай экономис холбоо барисаагаа бага болгохо шэглэл бэелүүлхэдээ, КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд энээнээ түрүүшээр иигэжэ тайлбарилдаг һэн:

«Нэгэдэхеэр, Советскэ Союзай туһа хүргэһэнэй ашаар Хитадта мүнөө сагай промышленностиин болон техникын эхин үндэһэ һуури байгуулагдаба, тиимэһээ саашадаа олонхи объектнүүдые байгуулга ба түсэблэлгэ өөһэдымнай хүсөөр хэгдэхэ, иигэжэ Хитадта туһа хүргэхэ талаар СССР-эй хүсэлэл зорилгыень хүнгэдхэхэ һанаатайбди. Зүгөөр өөһэдынгөө хүсөөр түсэблэжэ, бүтээжэ, түхеэржэ шадахагүй объектнүүдэйнгээ талаар бидэ саашадаашье СССР-тэ хандаха болохобди.

Хоёрдохёор, КПК-гай ЦК, Хитадай правительство хадаа яаралгүй объектнүүдэй, мүн капитальна барилгын объектнүүдэй нийтэ тооe хороожо, гол шухала объектнүүдые барилгада хүсэ шадалаа элсүүлхэ шухала гэжэ мэдэрбэ, тиихэдээ КНР-тэ социализм байгуулгын: «бүри һайнаар, ехээр, түргэнөөр, алмалтатайгаар» гэһэн гол ёһо бэелүүлхэ зорилго табигдана. Орон доторхи барилгын хэмжээн саашадаашье ехэ байха, темпэнь түргэн байха юм.

Гурбадахяар, һүүлэй хоёр жэлдэ хүдөө ажахыдамнай тохёолдоһон гасалан хохидолой эсэстэ үри түлбэриин талаар мэдээжэ зэргын бэрхэшээлнүүд гараа. Тиимэһээ бидэ Советскэ Союзай туһаламжаар бүтээгдэдэг объектнүүдээ үсөөрүүлхэдээ, манай оронуудай хоорондоо бүри һайнаар харилсаха арга бии болгохобди гэжэ найданабди» (1961 оной февралиин 10-да совет-хитад хэлсээнүүдэй үедэ КНР-эй правительствын делегациие хүтэлбэрилһэн Гу Чжо-синь гэгшын мэдүүлгэһээ).

Харин мүнөө болоходо, урдынгаа энэ хэлээшые «мартаад», совет-хитад харилсаа холбоо Советскэ Союзай зүгһөө үүдхэгдэн бага болгогдоһон хэбэртэйгээр, энээнһээл шалтагаалан һүүлэй жэлнүүдтэ Хитадай арадай ажахын хүшэр байдалда ороһон хэбэртэйгээр КНР-эй правительство батална гээшэ ха.

Хитадта Советскэ Союзай юрэдөө туһалдаггүй хэбэртэйгээр, эдэнэй хоорондо миил юрын худалдаа наймаан хэгдэдэг хэбэртэйгээр баталхын тула мүнөө Хитадай номнолшодаһан шадалаараа оролдоно. Советскэ туһаламжа тухай арад зонойнгоо мартахыень оролдожо, хитадаархин совет станогуудһаа болон машинануудһаа заводойнь тэмдэгүүдые абажа хаяна. Советскэ Союз Хитадта хуушарһан түхеэрэлгэ эльгээнэ гэжэ байжа хардана. Харин тиихэдэ Советскэ Союзай туһаламжаар байгуулагдаһан Чанчуниин автомобильна завод, Харбинай электротехническэ завод, Лояниин тракторай завод болон бусад олон предприятинууд мүнөө сагай индустриин эрхим һайниинь мүн гэжэ Хитадууд өөһэдөөшье, мүн хилын хэблэлшье баталдаг байн

Харин мүнөө манай ту хуушараа гэжэ байжа тэдэнэр эгээн юрын ёһо хинагүй бшуу. Хитадай лэгшэд тиигэжэ хардах һаа, хардажа байг, зүгөөр Союз тушаа тэдэнэй ха дэг ябадалай тон буру ябадалда анхаралаа таби Нэгэ талаһаа, тэдэ хүтэлб СССР-ые туһаламжа баг дэг болобо гэжэ, энэнь Хит номикодо ехэхэн бэрхэшээ дуулба гэжэ байжа зэмэл нэд; нүгөө талаһаа, Совет зай туһаламжань аша туһ бага һэн гэжэ байжа зэрэ раана. Теэд манай үгэдэг жын «ашаг туһагүй» байгаа юм һаань, тэрэ ту болюулхадамнай Хитадай кодо яахадаа хохидол уш ха болобо гээшэб?

Хитадай хүтэлбэрилэгш дуратайгаар хэлсэдэгэй ё алиниинь зүб, алиниинь б шэб? Алишье ушартаа Хи тэлбэрилэгшэд буруу юума гэжэ бодото баримтануудт

КПК-гай хүтэлбэрилэгш ша ябуулгануудые ү ябуулжа байбашье, ман түрүүшынгээ уялгануудые сэхээр бэелүүлэн, мүнөө 80 ленна предприятинуудые донь Хитадта туһалжа мүн СССР дотор КНР-эй инж техническэ хүдэлмэрилэгш дэмтэд болон студентнүүд раал үйлэдбэриин практик һаар. һуралсажа байһаар —1961 онуудта Хитад дот шээлнүүдэй тохёолдоходонь скэ Союз аха дүү ёһоор хан Элеэ хоолоор КНР-эй тон ялалсажа дуталдажа бай КПСС-эй ЦК, Советскэ прав во КПК-гай хүтэлбэрилэгш миллион тонно оороһо тар мянган тонно саахар урьһ гээхэ тухай дурадхаа һэм тиихэдэ Советскэ Союз наймаанай ёһоор табан жэлэй соо үри зээлиеэ түлэхыень 288 миллион түхэриг мүнг урьһалһан байна.

Теэд хэрбээ Хитадай хү лэгшэдэй баталдаг ёһоор, тай экономическа хани бар бага болгохо гэжэ оролдоо ветскэ Союз эдэ бүхы ал юундэ хэхэ һэм, промышлен приятинуудайнь барилгада туһа хүргэжэл байха һэм, талада ашагтай туһатай х наймаа, экономическа харил лүүлхэ тухай дурадхалнуу хадаа оруулжал байха һэм асуудалда КПК-гай хүтэлбэр харюу үгэнэгүй. Тиигээд хар жэшье шадахагүй ха юм, тэбэл, Хитадай хүтэлбэрилэг манай оронуудай хоорондохи саа холбооe бага болгохоёо ха юм.

«Эрид дабшалтын» пол эсэстэ КНР-эй экономикын жэлтын буруутаһые бага зар һаа зүбтүүлхэ гэжэ оролдон тай хүтэлбэрилэгшэд совет жэлтэд тухай асуудал ходод на. Энэ асуудал манай партин лита ёһоной документнүүдт дахин хэблэгдэн тодоруулаг һаа, тэрээндэ баһал тогтохо тэй болоно.

Хитадта мэргэжэлтэдээ эл дээ, эдэмнай КНР-эй арадай хын хүгжэлтэдэ туһалха ба жэ СССР-эй правительство һ байгаа. Тиихэдээ энэмнай нэгэн ашаг олзо олохын түл дээ бэшэ, харин хитад арад хөөрөөл аха дүү ёһоор туһа һэн хүсэл байһан юм. Тиихэд эй арадай ажахы зохихо кадрнуудаар дутажа байгаа

Харин оронуудай мэргэж туһаламжань саг зуурадал гэжэ, аха дүү социалис ор өөһэдын мэргэжэлтэй кадрну гэнөөр урган гарана гэжэ абаха зуураа, Советскэ пра ство 1956 ондо, удаань 19 өөһэдынгөө хүдэлмэрилэ гэдэргэнь дуудажа асарха асуудал табяа һэн. Мүн ни дурадхал тэрэ үедэ совет жэлтэдэй хүдэлмэрилжэ бусадшье арадай демократин нуудта хэгдээ һэн. Мэргэж хэрэггүй болоһон хадань, энэ халнуудыемнай КНР-һээ бай бүхы оронууд һайшаан аба КНР-эй правительство совет жэлтэдые тусгаар болзорто үлөөхые гуйһан байгаа.

Совет мэргэжэлтэдые эрихэ зуураа, Хитадай засал тэдэ мэргэжэлтэдтэмнай муугаар хандадаг болоһон, хүдэлмэрилхын аргагүй му байдал тохёолдуулдаг байһан

Үргэлжэлэлынь удаа номерто гараха

Редактор
Ц. О. ОЧИР

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной апрелиин 7.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан- улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. ре тора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —2 отделов: сельскохозяйственного производства и парт жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и па ной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологичес —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсел ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и пер дов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Со Министров Бурятской АССР.

Н00083. Зак. № 365.